

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi toukokuussa 2010 allekirjoitetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen sekä lait sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta.

Korean tasavallan kanssa tehty puitesopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Puitesopimuksella kumotaan ja korvataan vuonna 1996 Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä tehty, vuonna 2001 voimaan tullut kauppaa ja yhteistyötä koskeva puitesopimus. Puitesopimuksen päivittäminen tuli ajankohtaiseksi Euroopan unionin aloitettua neuvottelut Korean tasavallan kanssa vapaakauppasopimuksesta.

Sopimuksen tavoitteena on lisätä monenkeskistä yhteistyötä useilla eri aloilla ja syventää laaja-alaista kumppanuutta sekä vuoropuhelua Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä.

Sopimuksessa korostetaan hyvää hallintoa, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen merkitystä sekä yhteistyötä globaaleissa haasteissa. Puitesopimus sisältää tärkeimpinä osa-alueina suunnitelmallisen yhteistyön kestäväen kehityksen ja ympäristösuojelun alalla, yhteistyön joukkotuhohaseiden leviä-

mistä vastaan, sekä toimet terrorismia ja kansainvälistä rikollisuutta vastaan. Sopimuksen kauppasuhteita koskevia määräyksiä tarkentaa sopimuspuolten välillä tehty vapaakauppasopimus.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen hyväksymistä koskevien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta. Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan suhteessa Korean tasavaltaan. Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana mahdollisimman pian sen jälkeen, kun Suomi on ilmoittanut sopimuksen loppumääräysten mukaisesti sopimuksen hyväksymisestä.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 Johdanto	4
2 Euroopan unionin ja Korean tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	4
3 Suomen ja Korean tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet	5
4 Nykytilan arviointi	5
5 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
6 Esityksen vaikutukset.....	6
6.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
6.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	6
6.3 Ympäristövaikutukset.....	6
6.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
7 Asian valmistelu.....	6
7.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa	6
7.2 Asian kansallinen valmistelu.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	8
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	14
2.1 Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	14
2.2 Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta	14
3 VOIMAANTULO.....	15
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	15

4.1	Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	15
4.2	Käsittelyjärjestys	18
	LAKIEHDOTUKSET	19
	1. Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	19
	2. Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta	20
	SOPIMUSTEKSTI	21

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut Euroopan unionin (EU) ja Korean tasavallan välisestä vapaakauppasopimuksesta huhtikuussa 2007. Samalla ajankohtaistui neuvottelujen aloittaminen uudesta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta tai päivitetystä puitesopimuksesta, joka korvaisi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen kaupasta ja yhteistyöstä vuodelta 1996. Sopimusneuvotteluja vapaakauppasopimuksesta haluttiin käydä rinnakkain puitesopimuksen kanssa vapaakaupan kokonaisvaltaisen käsittelyn vuoksi.

EU:n ja Korean tasavallan välinen puitesopimus on laaja-alainen sekasopimus, jonka tavoitteena on käydä kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisätä yhteistyötä useilla moollemminpuolisesti tärkeillä aloilla. Sopimuksen keskeisiä osa-alueita on muun muassa suunnitelmallinen yhteistyö kestävän kehityksen ja ympäristösuojelun alalla, yhteistyö joukkotuhoaseiden leviämistä vastaan, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja oikeusvaltioperiaate sekä terrorismia ja kansainvälistä rikollisuutta ehkäisevät toimet. Sopimuksessa on myös määräyksiä yhteistyöstä taloudellisen kehityksen alalla, koulutuksen ja kulttuurin aloilla sekä yhteistyöstä oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla. Sopimus sisältää määräyksen neuvottelu- ja sanktiomenettelystä, jonka nojalla toinen sopimuspuoli voi keskeyttää sopimuksen tai muun samaan institutionaaliseen kehikseen kuuluvan sopimuksen soveltamisen sopimuksen olennaisiin osiin kohdistuneen rikkomuksen seurauksena. Tällaisia olennaisia osia sopimuksessa ovat sopimusmääräykset ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja yhteistyöstä joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi.

Korean tasavallan kanssa tehdyllä puitesopimuksella voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä EU:n ja Korean tasavallan väliselle vuoropuhelulle ja yhteistyölle. Suomen kannalta sopimusta voidaan pitää suotuisana, etenkin huomioiden Korean tasavallan suuren taloudellisen merkityksen. Pui-

tesopimus muodostaa sopimuspuolten välillä tehdyn vapaakauppasopimuksen kanssa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

2 Euroopan unionin ja Korean tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Euroopan unionin ja Korean tasavallan välisen sopimus pohjaisen yhteistyön perusta on vuonna 1996 allekirjoitettu ja vuonna 2001 voimaan tullut puitesopimus kaupasta ja yhteistyöstä. Päivitetyllä puitesopimuksella on tarkoitus korvata aikaisempi vuoden 1996 sopimus, laajentaen sopimuksen alaa aikaisempaan verrattuna. EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä on tehty vapaakauppasopimus, joka ei ole vielä tullut voimaan, mutta, jota unioni on soveltanut väliaikaisesti 1 päivästä heinäkuuta 2011. Päivitetty puitesopimus ja vapaakauppasopimus linkittyvät institutionaalisesti yhteen.

EU on suurin ulkomainen investoija Korean tasavallassa. Korean tasavalta on ollut EU:n toiseksi suurin vientialue Kiinan jälkeen vuodesta 2005 lähtien. EU:n kauppa on ylijäämäinen kemian tuotteissa, teollisuuskohteissa, teräksessä ja metallituotteissa ja Korean tasavallalla kauppa on puolestaan ylijäämäinen kuljetusvälineissä (autot ja laivat), teollisuuden ja kotitalouden tuotteissa, tekstiileissä sekä muovituotteissa. Merkittävintä on kauppa henkilöautoissa, joiden osalla sekä Korean tasavallalla että EU:lla on laajaa teollista kilpailukykyä ja osaamista.

Korean niemimaan tilanne on Korean tasavallan suhteen keskeinen ulkopoliittinen kysymys. EU on osallistunut kansainvälisiin Pohjois-Korean ydinaseohjelman vastaisiin ponnisteluihin, tukenut Korean niemimaan tilanteen ratkaisua neuvotteluteitse ja kannustanut Pohjois-Koreaa palaamaan kuusikantaneuvotteluihin. EU on myös tukenut Korean tasavallan pyrkimyksiä sitoa Pohjois-Korea vuoropuheluun ja yhteistyöhön. EU ja Korean tasavalta tapaavat keskinäisessä huippukokouksessa joka toinen vuosi. Seuraavan huippukokous on tarkoitus järjestää marraskuussa 2013. Lisäksi Aasian ja Euroopan

valtioiden välinen ASEM-prosessi on tärkeä EU:n ja Korean tasavallan välisten suhteiden kannalta.

3 Suomen ja Korean tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Korean tasavallan välillä on tehty sopimus taloudellisesta, teollisesta ja teknisestä yhteistyöstä vuonna 1979 (SopS 9/1980), sopimus tieteellisestä ja teknologisestä yhteistyöstä vuonna 1989 (SopS 48/1989) sekä investointisuojausopimus vuonna 1993 (SopS 24-25/1996). Muita kahdenvälisiä sopimuksia ovat lentoliikennesopimus (SopS 96/1996), verotusta koskeva sopimus (SopS 74-75/1981) sekä patenti- ja tavaramerkkisopimus (SopS 57/1979).

Korean tasavalta on Suomen seitsemänneksi suurin kauppakumppani EU:n ulkopuolisista maista ja sen merkityksen arvioidaan kasvavan. Korean tasavalta on Suomen kolmanneksi tärkein kauppakumppani Aasiassa heti Kiinan ja Japanin jälkeen. Vuonna 2012 Suomen ja Korean tasavallan välisen kaupan arvo ylitti 1,65 miljardia euroa. Suomen vienti Korean tasavaltaan kasvoi vuonna 2012 Suomen tullin tilastojen mukaan peräti 22 prosenttia ja oli arvoltaan noin 690 miljoonaa euroa. Suomen tuonti Korean tasavalta puolestaan kasvoi vuonna 2012 60 prosenttia ja oli arvoltaan noin 960 miljoonaa euroa.

4 Nykytilan arviointi

EU:n ja Korean tasavallan väliset suhteet ovat kehittyneet vuoden 1996 puitesopimuksen alaa pidemmälle. Uusi päivitetty puitesopimus kattaa useampia yhteistyöaloja ja tarkentaa sopimuspuolten sitoumuksia. Uuden puitesopimuksen tarkoituksena on lisätä ja syventää sopimuspuolten välistä yhteistyötä esimerkiksi hyvän hallinnon, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi, ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä kansainvälisen terrorismin ja rikollisuuden sekä joukkotuhoukset leviämisen estämisessä. Puitesopimuksen kauppasuhteita koskevia määräyksiä tarkentaa sopimuspuolten välillä tehty vapaakauppasopimus, joka

muodostaa yhdessä puitesopimuksen kanssa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

Yhteistyön lisääminen ja sen kehittäminen sopimuksen avulla on hyödyllistä, ja sopimuksen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla EU:n ja Korean tasavallan välisten suhteiden kehitystä. Aasian merkitys EU:lle kasvaa, ja Korean tasavalta on EU:lle samanmielinen kumppani alueella. Puitesopimuksessa on ilmaistu osapuolten yhteiset arvot. Puitesopimuksella on aiempaa sopimusta laajempi vaikutus ja se tarjoaa pohjan EU:n ja Korean tasavallan välisen yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamiselle.

Suomen ja Korean tasavallan suhteet ovat erinomaiset. Ne luovat pohjan poliittisen ja kaupallis-taloudellisen yhteistyön laajentamiselle. Suomen suhteiden järjestämistä Korean tasavaltaan EU:n puitesopimuksella voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

5 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Puitesopimuksen tavoitteena on edistää poliittista vuoropuhelua sekä kehittää taloudellisia suhteita sopimuspuolten välillä. Yhteistyö perustuu yhteisille periaatteille, joita ovat demokratian, ihmisoikeuksien, perusvapauk- sien ja oikeusvaltioperiaatteen edistäminen.

Puitesopimus sisältää tavoitteet poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä muun muassa joukkotuhoukset ja terrorismin vähentämisessä. Lisäksi sopimus sisältää yhteistyötä alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä. Taloudellisen kehityksen alalla sopimus sisältää yhteistyötä seuraavilla aloilla: kauppa ja investoinnit, talouspoliittinen vuoropuhelu, liiketoimintayhteistyö, verotus, tulliasiat, kilpailupolitiikka, tietoyhteiskunta, tiede ja teknologia, energia, liikenne, meriliikennepolitiikka sekä kuluttajapolitiikka. Kestävän kehityksen osalta sopimus sisältää yhteistyön seuraavilla aloilla: terveys, työllisyys- ja sosiaaliasiat, ympäristö ja luonnonvarat, ilmastonmuutos, maa- ja metsätalous, meret ja kalastus, kehitysyhteistyö. Oikeuden, turvallisuuden ja vapauden alalla sopimus sisältää yhteistyön seuraavilla aloilla: oikeusvaltioperiaate ja oikeudellinen yhteistyö, henkilötietojen suoja, muuttoliike, laittomien huuma-

usaineiden torjunta, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta, tietoverkkorikollisuuden torjunta sekä lainvalvontayhteistyö. Lisäksi sopimus sisältää yhteistyötä koulutuksen, kulttuurin, matkailun, kansalaisyhteiskunnan ja julkishallinnon aloilla.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä ehdotuksen laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta.

6 Esityksen vaikutukset

6.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Tavoitteena on lähentää EU:n ja Korean tasavallan poliittista ja taloudellista vuorovaikutusta ja käynnistää yhteistyö usealla eri osa-alueella. Sopimuksella voidaan arvioida olevan myönteisiä, joskaan ei välittömiä taloudellisia vaikutuksia Suomelle. Puitesopimus monen eri alan kattavana sopimuksena luo mahdollisuuden kehittää Suomen ja Korean tasavallan välistä yhteistyötä.

6.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavista sekakomitean ja alaryhmien kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

6.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia, mutta se edistää välillisesti ympäristöpoliittisia tavoitteita. Alueina, joilla sopimuspuolet ovat päättäneet lujittaa yhteistyötään, mainitaan ympäristö ja luonnonvarat sekä ilmastonmuutos. Sopimus sisältää erityisen ympäristöä ja luonnonvaroja koskevan

määräyksen, jonka mukaan sopimuspuolten tulee suojella luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta myös tulevien sukupolvien kannalta kestävällä tavalla. Sopimuspuolet pyrkivät myös vahvistamaan yhteistyötään ympäristön suojelun eri osa-alueilla. Ilmastonmuutoksen torjumista koskevassa määräyksessä sopimuspuolet ovat tunnustaneet tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin päästöjen leikkaamiseksi, jotta vältetään ihmisen toiminnasta aiheutuvat vaaralliset vaikutukset ilmastojärjestelmään. Energiaa koskevassa yhteistyössä keskitytään uusiutuvien energiamuotojen lisäämiseen sekä energian käytön järkevän tason ja kestäväen energiatuotannon edistämiseen.

6.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomen kahdenväliset suhteet Korean tasavallan kanssa ovat erittäin hyvät ja ongelmattomat. Puitesopimus ei vähennä kahdenvälisten suhteiden hoitamisen tärkeyttä, vaan toimii niitä täydentäen. Puitesopimus tarjoaa kehityksen sopimuspuolten väliselle poliittiselle vuoropuhelulle, edistää ja lujittaa EU:n ja Korean tasavallan välistä lähentymistä sekä edesauttaa poliittisten suhteiden syvenemistä. Sopimuksella pyritään edistämään sopimuspuolten yhteistyötä useilla aloilla, jotka ovat omiaan saamaan aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Sopimuspuolet sitoutuvat yhteisiin periaatteisiin demokrati-an ja ihmisoikeuksien edistämiseksi sekä joukkotuhouhaseiden leviämisen estämisen ja terrorismin vastaisen toiminnan osalta.

7 Asian valmistelu

7.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

Sopimusneuvottelut Korean tasavallan kanssa aloitettiin keväällä 2008. Neuvotteluja käytiin säännöllisin väliajoin syksyn 2008 ja kevään 2009 aikana. Sopimusneuvotteluja käsiteltiin säännöllisesti EU:n Aasia ja Oseania -työryhmässä sekä pysyvien edustajien komiteassa. Vaikeimpia kohtia sopimusneuvotteluissa olivat sopimuksen poliittisia standardilausekkeita ja sopimuksen noudattamattajättämisestä aiheutuvia seurauksia koske-

vat kohdat. Määräyksistä päästiin kuitenkin sopuun syksyn 2009 aikana, ja neuvotte-
luosapuolten löydettyä ratkaisun avoinna ol-
leisiin ongelma-kohtiin sopimus parafoitiin 14
päivänä lokakuuta 2009.

Komission esityksestä neuvosto päätti so-
pimuksen allekirjoittamisesta määränem-
mistöllä. Sopimuksen allekirjoittavat EU:n
puolesta puheenjohtajamaan ja komission
edustaja sekä kaikki jäsenvaltiot erikseen 10
päivänä toukokuuta 2010. Unioni on sovelta-
nut sopimusta väliaikaisesti sopimuksen 49
artiklan 2 kohdan mukaisesti 1 päivästä hei-
näkuuta 2011 alkaen. Koska sopimus sisältää
lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä,
Suomi voi sitoutua väliaikaiseen soveltami-
seen vasta, kun sopimus on hyväksytty pe-
rustuslain 8 luvun säännösten mukaisesti.

Allekirjoitusten jälkeen sopimus hyväksy-
tään jokaisessa jäsenvaltiossa, EU:ssa ja Ko-
rean tasavallassa. Neuvosto hyväksyy sopi-
muksen EU:n puolesta konsultoituaan Eu-
roopan parlamenttia.

7.2 Asian kansallinen valmistelu

Valtioneuvosto tiedotti eduskunnalle ko-
mission neuvottelumandaatista E-kirjeellä (E
10/2008 vp) 29 päivänä helmikuuta 2008.
Valtioneuvosto on antanut neuvottelutilan-

teesta eduskunnalle tarkempia tietoja E-
jatkokirjeellä 18 päivänä toukokuuta 2009
myös sen varalta, että sopimus olisi valmis-
tunut alkukesästä 2010. Komission ehdotuk-
sesta neuvoston päätökseksi sopimuksen al-
lekirjoittamiseksi toimitettiin U-kirjelmä (U
50/2009 vp) 27 päivänä elokuuta 2009. Tätä
täydennettiin U-jatkokirjeellä (UM2010-
00754) 22 päivänä huhtikuuta 2010. Lisäksi
puitesopimuksen juridisesta yhteydestä va-
paakauppasopimukseen tiedotettiin eduskun-
taa vapaakauppasopimusta koskevalla U-
jatkokirjeellä 11 päivänä toukokuuta 2009.

Eduskunnan ulkoasianvaliokunta antoi 20
päivänä toukokuuta 2009 sopimuksesta lau-
sunnon (UaVL 5/2009 vp), jossa se ilmoitti
pitävänsä tärkeänä, että EU:n ja sen jäsenval-
tioiden sekä Korean tasavallan poliittisia ja
taloudellisia suhteita vahvistetaan, ja yhty-
vänsä valtioneuvoston kantaan.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasi-
ainministeriössä. Hallituksen esityksestä on
pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintämi-
nisteriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä,
opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusmi-
nisteriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasi-
ainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeri-
öltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiova-
rainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta
ja ympäristöministeriöltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Vahvistetaan sopimuspuolten halu lujittaa yhteistyötä sekä sitoutuminen ihmisoikeuksiin, oikeusvaltion, demokratian ja hyvän hallinnon periaatteisiin siten kuin ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä on vahvistettu. Ilmaistaan sopimuspuolten sitoutuminen kansainvälisen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseen ja tunnustetaan sitoutuminen joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen.

I OSASTO: PERUSTA JA SOVELTAMISALA

1 artikla. *Yhteistyön perusta.* Vahvistetaan sopimuspuolten sitoutuminen demokratiaan, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin ja oikeusvaltioperiaatteisiin sekä näitä arvoja sisältäviin kansainvälisiin sopimuksiin ja instrumentteihin. Näiden periaatteiden kunnioittaminen on määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen ja talouskasvun tukemiseen sekä yhteistyöhön maailmanlaajuisten ympäristöongelmien, erityisesti ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Sopimusosapuolet vahvistavat sitoumuksensa hyvän hallinnon periaatteen noudattamiseen sekä korruption torjumiseen.

2 artikla. *Yhteistyön tavoitteet.* Sopimuspuolet sitoutuvat tiivistämään poliittista vuoropuheluaan ja edistämään taloussuhteitaan. Sopimuspuolet tehostavat yhteistyötään ihmisoikeuksiin, joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen, kansainvälisiin rikoksiin ja terrorismin torjuntaan liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Sopimuspuolet sitoutuvat vahvistamaan yhteistyötään kauppaan ja investointeihin liittyvillä aloilla sekä talouspoliittista yhteistyötä ja vuoropuhelua. Sopimuspuolet pyrkivät yhteistyöhön terveyden, työllisyyden ja sosiaaliasioiden, ympäristön ja luonnonvarojen, ilmastonmuutoksen, maatalouden, maaseudun kehittämisen ja metsätalouden, merten ja kalastuksen sekä kehitysavun

alalla. Yhteistyötä lisätään niin ikään kulttuurin, tiedotuksen, viestinnän, audiovisuaalisen ja tiedotusvälineiden sekä koulutuksen aloilla. Osapuolet vahvistavat yhteistyötä myös oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla, sekä erityisesti aloilla, jotka koskevat oikeusvaltioperiaatetta, oikeudellista yhteistyötä, henkilötietojen suojaa, muuttoliikettä, laittomien huumeainesten torjuntaa, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjuntaa, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa, tietoverkkorikollisuuden torjuntaa ja lainvalvontaa.

II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU

3 artikla. *Poliittinen vuoropuhelu.* Sopimuspuolet sopivat aloittavansa säännöllisen poliittisen vuoropuhelun, jonka tavoitteena on lujittaa yhteistä sitoutumista demokratian, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen, edistää konfliktien rauhanomaista ratkaisua, lisätä poliittista neuvonpitoa turvallisuuskysymyksissä, kuten asevalvonnassa, aseriisunnassa ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämisessä sekä lisätä neuvotteluja kysymyksistä, jotka koskevat erityisesti Aasian ja Tyynenmeren alueen sekä Euroopan maita. Vuoropuhelun muotona ovat tarpeen mukaan pidettävät johtotason huipukokoukset, vuosittaiset ministeritason neuvottelut, virkamiestason tietojenvaihto sekä alakohtaiset vuoropuhelut ja valtuuskuntavaihdot.

4 artikla. *Joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen ja sitoutuvat panemaan täytäntöön asiaan liittyvät kansainväliset velvoitteensa. Sopimuspuolet sopivat, että tämä määräys on sopimuksen olennainen osa. Lisäksi sopimuspuolet sopivat edistävänsä muita kansainvälisiä toimia joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi ja sitoutuvansa niiden toimeenpanoon sekä luovansa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän. Sopimuspuolet käyvät säännöllistä vuoropuhe-

lua asian osalta. Kaksikäyttötuotteiden valvonnasta on unionin tasolla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta. Kansallisesti vientivalvontajärjestelmästä on säädetty laissa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

5 artikla. *Pienaseet ja kevyet aseet.* Sopimuspuolet tunnustavat pienaseista ja kevytaseista sekä niissä käytettävistä ampumatarvikkeista aiheutuvan uhan kansainväliselle turvallisuudelle ja rauhalle. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa pienaseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevia kansainvälisiä sitoumuksiaan.

6 artikla. *Kansainvälistä yhteisöä koskevat vakavimmat rikokset.* Sopimusosapuolet sitoutuvat vastustamaan rankaisemattomuutta sekä varmistamaan tehokkaan syytteenpanon kansallisen tason toimenpitein kansainvälistä yhteisöä koskevat vakavissa rikoksissa. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä Kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa tukemalla Rooman perussääntöä (SopS 55-56/2002), sen yleismaailmallista soveltamista ja loukkaamattomuutta.

7 artikla. *Yhteistyö terrorismin torjunnassa.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi kansainvälisen oikeuden ja sopimusten mukaisesti ottaen erityisesti huomioon YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä vaihtamalla tietoja ja näkemyksiä sekä pyrkimällä yhteisymmärrykseen kansainvälisen terrorismia koskevan yleissopimuksen saattamiseksi.

III OSASTO: YHTEISTYÖ ALUEELLISISSA JA KANSAINVÄLISISSÄ JÄRJESTÖISSÄ

8 artikla. *Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja vaihtavansa näkemyksiä alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä.

IV OSASTO: YHTEISTYÖ TALOUDELLISEN KEHITYKSEN ALALLA

9 artikla. *Kauppa ja investoinnit.* Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä edistääkseen kaupan ja investointien kestävää kasvua ja kehittymistä sekä poistamaan ja ehkäisemään kaupan ja investointien esteitä vapaakauppa-alueen perustamiseksi tehdyn sopimuksen puitteissa. Vapaakauppasopimus muodostaa erityissopimuksen, jolla puitesopimuksen kauppaa koskevat määräykset pannaan täytäntöön. Vapaakauppasopimus ja puitesopimus muodostavat yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

10 artikla. *Talouspoliittinen vuoropuhelu.* Sopimuspuolet sopivat tiivistävänsä viranomaistensa välistä vuoropuhelua sekä talouden kehityssuuntauksia koskevien tietojen ja kokemusten vaihtoa. Sopimuspuolet tiivistävät myös vuoropuhelua finanssisektorin eri osa-alueilla.

11 artikla. *Liiketoimintayhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä elinkeinopolitiikan aloilla, erityisenä tavoitteenaan pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyä parantaminen.

12 artikla. *Verotus.* Sopimuspuolet tunnustavat avoimuuden, tietojenvaihdon ja oikeudenmukaisen verokilpailun periaatteet ja sitoutuvat noudattamaan niitä sekä parantamaan kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla.

13 artikla. *Tulliasiat.* Sopimuspuolet sitoutuvat kahdenkeskiseen sekä monenväliseen yhteistyöhön tulliasioissa sekä pyrkivät lisäämään menettelyjen avoimuutta ja yksinkertaistamista.

14 artikla. *Kilpailupolitiikka.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä taloudellisessa toiminnassa rehellistä kilpailua lainsäädännön, tietojen vaihdon ja yhteistyön keinoin.

15 artikla. *Tietoyhteiskunta.* Sopimuspuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä, mukaan lukien uusien tietojen ja viestintätekniikoiden standardointi sekä niihin liittyvät turvallisuusnäkökohdat.

16 artikla. *Tiede ja teknologia.* Sopimuspuolet vahvistavat edistävänsä, kehittävänsä ja helpottavansa yhteistyötä tieteen ja tekno-

logian aloilla niiden välisen tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevan sopimuksen mukaisesti.

17 artikla. Energia. Sopimuspuolet pyrkivät lisäämään yhteistyötä energia-alalla toimivaltansa rajoissa vaihtamalla tietoja energiapolitiikasta ja energiamarkkinoista olemassa olevien alueellisten ja kansainvälisten foorumien kautta. Tarkoituksena on monipuolistaa energiantuotantoa energiavarmuuden parantamiseksi kehittämällä uusia, kestäviä ja uusiutuvia energialähteitä sekä lisäämällä energiatehokkuutta, tuotantokapasiteettia, investointeja ja kilpailua.

18 artikla. Liikenne. Sopimuspuolet ilmaisevat pyrkimyksensä tehdä yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta sekä edistääkseen meriliikenteen turvallisuutta, ympäristönsuojelua ja kuljetusjärjestelmiensä tehokkuutta.

19 artikla. Meriliikennepolitiikka. Sopimuspuolet sitoutuvat pyrkimään kaupallisiin perusteisiin tapahtuvaan rajoittamattomaan pääsyyn kansainvälisiin meriliikennemarkkinoihin ja meriliikenteeseen. Edellä tarkoitettua tavoitteen saavuttamiseksi sopimuspuolet sitoutuvat pidättäytymään sellaisista toimista, jotka johtavat kilpailunvääristymiseen sopimuspuolten välillä, kuten lastinjakojärjestelyistä. Sopimuspuolet sitoutuvat pidättäytymään omien ja toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten erilaisesta kohtelusta kansainvälisiin merikuljetuksiin sekä kauppaan liittyvissä palveluissa ja maksuissa kuten myös varustamoasiamiestoiminnan ylläpidossa. Kyseisiä määräyksiä sovelletaan Euroopan unionin yrityksiin ja Korean yrityksiin. Määräyksiä sovelletaan myös varustamoihin, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan unionin tai Korean tasavallan alueen ulkopuolelle, mutta joissa määräysvaltaa käyttävät jonkin jäsenvaltion tai Korean tasavallan kansalaiset, jos kyseisten varustamojen alukset on rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa tai Korean tasavallassa asianomaisen lainsäädännön mukaisesti.

Kyseinen artikla sisältää suoraan Suomen lainsäädäntöön vaikuttavia määräyksiä. Määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy

muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) ja laki yksityisistä yleisistä satamista (1156/1994). Suomi on sitoutunut linjakonferenssien käyttäytymissäännöistä vuonna 1974 tehtyyn yleissopimukseen (saatettu kansallisesti voimaan asetuksella 49/1986), jossa mahdollistetaan rahdinjakosopimusten tekeminen.

Neuvosto on antanut asetuksen (4055/1986) palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen. Asetuksessa kielletään EU:n jäsenmaiden ja kolmansien maiden väliset lastinjakosopimukset muissa kuin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Puitesopimuksen mukaan sopimuspuolet pidättäytyvät lastinjakojärjestelyistä.

20 artikla. Kuluttajapolitiikka. Ilmaistaan Sopimuspuolten pyrkimys tehdä yhteistyötä kuluttajapolitiikan alalla kuluttajansuojan korkean tason turvaamiseksi.

V OSASTO: YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN ALALLA

21 artikla. Terveys. Sopimuspuolet sopivat laaja-alaisesta tietojen vaihdosta terveyden alalla, tavoitteenaan edistää rajat ylittävien terveysongelmien tehokasta hallintaa.

22 artikla. Työllisyys- ja sosiaaliasiat. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa työllisyys- ja sosiaaliasioissa, ilmaisevat tarpeen tukea työllisyyttä edistävää ja köyhyyttä vähentävää globalisaatioprosessia sekä vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa, edistää ja noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja työ- ja sosiaaliormeja.

23 artikla. Ympäristö ja luonnonvarat. Sopimuspuolet ilmaisevat sitoumuksensa luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen suojeluun kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Sopimuspuolet pyrkivät jatkamaan sekä vahvistamaan yhteistyötään ympäristön suojelun eri osa-alueilla.

24 artikla. Ilmastonmuutos. Sopimuspuolet tunnustavat ilmastonmuutoksesta aiheutuvan uhan ja tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin päästöjen leikkaamiseksi ja sopivat lisäävänsä yhteistyötään tällä alalla, kuitenkin ra-

joittamatta keskustelua ilmastonmuutoksesta muilla foorumeilla.

25 artikla. *Maatalous, maaseudun kehittämien ja metsätalous.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä maatalouteen, maaseudun kehittämiseen ja metsätalouteen liittyvää yhteistyötä sekä tietojen vaihtoa.

26 artikla. *Meret ja kalastus.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä meriä ja kalastusta koskevissa asioissa, erityisesti merten ja kalastuksen kestävän ja vastuullisen kehityksen ja hallinnon tukemiseksi.

27 artikla. *Kehitysapu.* Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa tietoja kehitysapolitiikostaan. Sopimuspuolet ilmaisevat tarkoituksenaan olevan aloittaa säännöllinen vuoropuhelu näiden politiikkojen tavoitteista ja sopimuspuolten kolmansissa maissa toteuttamista kehitysapuohjelmista. Sopimuspuolet ilmaisevat halunsa tutkia mahdollisuuksia laajempaan yhteistyöhön sekä vahvistavat sitoutumisensa kehitysapua koskeviin kansainvälisiin instrumentteihin.

VI OSASTO: YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN ALOILLA

28 artikla. *Kulttuuriin, tiedotukseen, viestintään, audiovisuaaliseen alaan ja tiedotusvälineisiin liittyvä yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötään kulttuurien tuntemuksen lisäämiseksi, kulttuurivaihdon edistämiseksi sekä kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi kansainvälisillä foorumeilla.

29 artikla. *Koulutus.* Sopimuspuolet ilmaisevat käsityksensä koulutuksen maailmanlaajuisesta merkityksestä sekä sopivat etsivänsä sopivia yhteistyömuotoja koulutuksen ja nuorison aloilla painottaen erityisesti korkeakoulutusta.

VII OSASTO: YHTEISTYÖ OIKEUDEN, VAPAUDEN JA TURVALLISUUDEN ALALLA

30 artikla. *Oikeusvaltioperiaate.* Sopimuspuolet vahvistavat sitoutumisensa oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen yhteistyösään.

31 artikla. *Oikeudellinen yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat kehittävänsä siviili- ja kauppaoikeuden yhteistyötä monenvälisten yleissopimusten ratifioinnin ja täytäntönpäannon osalta. Sopimuspuolet sopivat helpottavansa ja edistävänsä välimiesmenettelyä siviili- ja kauppaoikeuden alan riita-asioissa sovellettavien kansainvälisten instrumenttien mukaisesti. Rikosoikeutta koskevan yhteistyön osalta sopimuspuolet pyrkivät kehittämään keskinäiseen oikeusapuun ja luovuttamiseen liittyviä järjestelyjä.

32 artikla. *Henkilötietojen suoja.* Sopimuspuolet ilmaisevat sitoutumisensa henkilötietojen suojaan Yhdistyneiden kansakuntien antamien suuntaviivojen mukaisesti sekä henkilötietojen suojan alalla tehtävään tietojen ja asiantuntemuksen vaihtoon.

33 artikla. *Muuttoliike.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä laittoman maahanmuuton ja ihmisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan estämiseksi. Artiklan 2 kohdassa sopimuspuolet sopivat toisen sopimuspuolen alueella laittomasti oleskelevien kansalaistensa takaisinotosta sekä henkilöasiakirjojen toimittamisesta takaisinotettaville kansalaisilleen. Sopimuspuolet sopivat niiden kansalaisiksi väitettyjen henkilöiden tunnistamisesta epäselvissä tapauksissa. Sopimuspuolet sopivat tarvittaessa käyvänsä neuvottelut tavoitteena sopimus, jolla säädetään takaisinotosta omien ja kolmannen maan kansalaisten osalta.

Kyseinen artikla sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Siinä määritellään osapuolen velvoite ottaa kansalaisensa takaisin. Suomen kansalaisuus voidaan todistaa voimassa olevalla passilla tai henkilökortilla. Passin myöntämisestä säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (829/1999). Suomen kansalaista ei saa perustuslain (731/1999) 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangais-

tus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Artiklassa määrätään sovittavaksi kansalaisiksi väitettyjen henkilöiden tunnistamisesta. Puitesopimuksen määräys voidaan tulkita sisältävän henkilöön kohdistuvan viranomais-toimen eli henkilön kuulemisen suorittamisen. Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti ulkomailla oleva Suomen kansalainen voi hakea passia Suomen suurlähetystöstä tai lähetetyn virkamiehen johtamasta konsulaatista taikka sellaisesta muusta Suomen edustustosta, jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoasiainministeriö on oikeuttanut antamaan passeja. Passilain 6 §:n 2 momentin mukaisesti Suomen kansalaisen on passia hakiessaan esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja.

34 artikla. *Laittomien huumausaineiden torjunta.* Sopimuspuolet vahvistavat pyrkimyksensä vähentää laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää sekä niistä aiheutuvia vaikutuksia yhteiskunnassa sekä sopivat yhteistyöstä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon kansainväliset yleissopimukset.

35 artikla. *Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta.* Sopimuspuolet sitoutuvat yhteistyöhön järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, vääräntämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi sekä niiden kautta saadun omaisuuden tai saatujen varojen takaisinsaamiseksi täyttämällä kaikilta osin voimassa olevat keskinäiset kansainväliset velvoitteensa sekä edistämällä kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa.

36 artikla. *Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta.* Sopimuspuolet vahvistavat käsityksensä tarpeesta työskennellä yhteistyössä torjuakseen rahoitusjärjestelmien hyväksikäytön rikollisissa toiminnassa.

37 artikla. *Tietoverkkorikollisuuden torjunta.* Sopimuspuolet sopivat lujittavansa yhteistyötä tietoverkkorikollisuuden ja sähköisten rikosten sekä tietoverkkojen terrorististen sisältöjen torjunnassa ja ehkäisyssä.

38 artikla. *Lainvalvontayhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat lainvalvontaviranomais-ten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yh-

teistyöstä sekä osallistumisesta molempia sopimuspuolia koskettavien kansainvälisten rikosuhkien torjuntaan.

VIII OSASTO: YHTEISTYÖ MUILLA ALOILLA

39 artikla. *Matkailu.* Sopimuspuolet sitoutuvat yhteistyöhön matkailun alalla lisätäkseen keskinäistä ymmärtämystä ja edistääkseen matkailun tasapainoista ja kestävästä kehitystä.

40 artikla. *Kansalaisyhteiskunta.* Sopimusosapuolet tunnustavat kansalaisyhteiskunnan roolille tämän sopimuksen mukaisessa vuoropuhelussa ja yhteistyössä sekä sopivat edistävänsä kansalaisyhteiskunnan osallistumista vuoropuheluun.

41 artikla. *Julkishallinto.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä julkishallinnon nykyai-kaistamisessa vaihtamalla kokemuksia ja parhaita käytäntöjä.

42 artikla. *Tilastot.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä ja tiedonvaihdesta tilastointiin liittyvissä kysymyksissä ja ilmaisevat pyrkimyksensä tilastointijärjestelmien asteittaiseen yhdenmukaistamiseen.

IX OSASTO: INSTITUTIONAALINEN KEHYS

43 artikla. *Muut sopimukset.* Kumotaan ja korvataan sopimuspuolten välinen aiempi kauppaa ja yhteistyötä koskeva puitesopimus, joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1996 ja joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2001. Sovitaan mahdollisuudesta täydentää puitesopimusta tekemällä erityissopimuksia sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Puitesopimus ja erityissopimukset muodostavat yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.

44 artikla. *Sekakomitea.* Sopimuspuolet sopivat sekakomitean perustamisesta, jäsenistä, kokoontumisesta sekä tehtävistä, joita ovat neuvottelujen käyminen sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi, yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi suhteissa ja sopimuspuolten välisten muiden sopimusten moitteettoman toiminnan varmis-

tamiseksi. Sekakomitea ratkaisee myös sopimuksen tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat erimielisyydet konsensusperiaatetta noudattaen siten kuin määrätään sopimuksen 45 artiklan 3 kohdassa ja tutkii sopimuspuolten esittämät tiedot sopimusvelvoitteiden täyttämättä jättämisestä.

45 artikla. *Täytäntöönpanoa koskevat säännöt.* Sopimuspuolet sopivat velvoitteesta toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toteutettavista menettelyistä, joita noudatetaan niissä tapauksissa, joissa sopimusosapuolien välillä on erimielisyyttä sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämisestä.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimuspuoli voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kansainvälisen oikeuden mukaisesti, jos se katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Kyseisillä kansainvälisen oikeuden mukaisilla toimenpiteillä tarkoitetaan ainakin valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 33/1980) 60 artiklan mahdollistamaa valtiosopimuksen rikkomisesta johtuvaa sopimuksen soveltamisen keskeyttämistä kokonaisuudessaan tai osaksi.

Artiklat 44 ja 45 sisältävät määräykset neuvottelu- ja sanktiomenettelystä, jonka nojalla toinen sopimuspuoli voi keskeyttää sopimuksen tai muun samaan institutionaaliseen kehykseen kuuluvan sopimuksen soveltamisen sopimuksen olennaisiin osiin kohdistuneen rikkomuksen seurauksena. EU:n ja Korean tasavallan välinen vapaakauppasopimus kuuluu yhteiseen institutionaaliseen kokonaisuuteen puitesopimuksen kanssa. Menettelyn avulla esimerkiksi merkittävien kauppaetuuksien tai muiden vapaakauppasopimukseen sisältyvien taloudellisten etuuksien myöntämisen keskeyttämistä voitaisiin käyttää sanktioina joukkotuhoojaisiin tai ihmisoikeuksien kunnioittamiseen liittyvien toimien laiminlyönnissä. Tämä voisi koskea myös tilanteita, joissa sopimuspuoli laiminlyö kolmanteen maahan kohdistuvia toimia joukkotuhoojaisien tai ihmisoikeuksien kunnioittamisen alueilla.

Eriyisen kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sopimuspuolen on ennen edellä mai-

nittuihin toimenpiteisiin ryhtymistä esitettävä kaikki tarvittavat tiedot sekakomitealle, jotta se voi tutkia tilanteen. Artiklan 4 kohdan mukaan kiireellisissä tapauksissa toimenpiteistä on ilmoitettava välittömästi toiselle sopimuspuolelle. Artiklan 4 kohdassa määrätään lisäksi neuvotteluista, joita tulee käydä kyseisissä kiireellisissä tapauksissa ja siitä, koska edellä mainittuja toimenpiteitä voidaan alkaa soveltaa.

Sopimuspuolet antoivat sopimukseen sitoutumisen yhteydessä yhteisen tulkitsevan julistuksen sopimuksen 45 ja 46 artiklasta. Julistuksen mukaan artiklan 3 kohdassa käytetyllä ilmauksella ”tarvittavat toimenpiteet” tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka ovat oikeasuhteisia sopimuksen velvoitteiden noudattamatta jättämiseen nähden. Ensisijaisesti tulisi valita sopimusten toimintaa vähiten haittaavia toimenpiteitä. Kyseisiä toimenpiteitä voidaan toteuttaa myös sopimuksen kanssa yhteiseen institutionaaliseen kehykseen kuuluvan erityissopimuksen suhteen. Lisäksi julistuksen mukaan artiklan 4 kohdassa käytetyllä ilmauksella ”erityisen kiireelliset tapaukset” tarkoitetaan jonkin sopimuspuolen suorittamaa sopimuksen olennaista rikkomista, jonka katsotaan tapahtuneen, jos sopimus hylätään kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen vastaisesti tai sopimuksen olennaista osaa rikotaan erityisen vakavasti ja huomattavasti.

46 artikla. *Välimiesmenettely.* Sovitaan riitatilanteissa määrättävästä välimiesmenettelystä, välityslautakunnan kokoonpanosta ja nimityksistä. Artiklan 2 kohdan mukaan kummankin riidan osapuolen on toteutettava välimiesten päätöksen täytäntöönpanon edellyttämät toimet. Edellä 45 artiklan yhteydessä selostetun julistuksen mukaan, jos 45 artiklan mukaisia toimenpiteitä on toteutettu jonkin yhteiseen institutionaaliseen kehykseen kuuluvan erityissopimuksen suhteen, sovelletaan erityissopimuksen mahdollisesti sisältyviä riidanratkaisumenetelmiä välimieslautakunnan päätöksen täytäntöönpanomenettelyyn tapauksissa, joissa välimiehet päättävät, ettei kyseinen toimenpide ollut perusteltu tai oikeasuhteinen.

X OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET

47 artikla. *Määritelmä.* Määritellään, että sopimuksessa ”sopimuspuolilla” tarkoitetaan Euroopan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita, kutakin toimivaltansa mukaisesti, sekä Korean tasavaltaa.

48 artikla. *Kansallinen turvallisuus ja tietojen luovuttaminen.* Ilmoitetaan, että sopimuspuolen ei edellytetä antavan tietoja, joiden luovuttaminen se katsoo olevan keskeisten turvallisuusetujensa vastaista.

49 artikla. *Voimaantulo, kesto ja voimaansaalon päättymisen.* Sovitaan, että sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti. Väliaikainen soveltaminen alkaa sitä päivää seuraavan ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Kumpi tahansa sopimuspuoli voi ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta.

50 artikla. *Ilmoitukset.* Sovitaan, että sopimuksen 49 artiklan mukaiset ilmoitukset tehdään Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ja vastaavasti Korean tasavallan ulkoasiain- ja kauppaministeriölle.

51 artikla. *Julistukset ja liitteet.* Vahvistetaan, että sopimuksen julistukset ja liitteet ovat erottamaton osa sopimusta.

52 artikla. *Alueellinen soveltaminen.* Vahvistetaan, että sopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta siinä määrätyn edellytyksin, sekä Korean tasavallan alueeseen.

53 artikla. *Todistusvoimaiset tekstit.* Määritellään sopimuksen todistusvoimaiset kielet, joita ovat kaikki EU:n jäsenvaltioiden kielet sekä korean kieli.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälän säännöksellä saatettaisiin voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan. Suomessa sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten saattamisesta voimaan säädetään perustuslain 95 §:n 1 momentissa. Kyseisen perustuslain säännöksen mukaan muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan asetuksella. Asetuksen antaja määräytyy tällöin perustuslain 80 §:n mukaan siten, että jos asiasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Edellä olevan mukaisesti asetuksenantovaltuus on osoitettu valtioneuvostolle.

2.2 Laki Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta

1 §. Pykälä mahdollistaa sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten soveltamisen väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa. Väliaikaisesta soveltamisesta määrätään sopimuksen 49 artiklan 2 kohdassa, jossa todetaan, että sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti.

2 §. Pykälän mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetus annetaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun Suomi on ilmoittanut sopimuksen loppumääräysten mukaisesti sopimuksen hyväksymisestä. Laki on voimassa siihen päivään saakka, jona laki sopimuksen lain-

säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta tulee voimaan. Laki on näin ollen voimassa vain siihen saakka, kunnes sopimuksen varsinainen voimaansaattamislaki tulee voimaan. Erillistä kumoamislakia ei siten ole tarvetta säätää.

3 Voimaantulo

Sopimuspuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti. Väliaikainen soveltaminen alkaa sitä päivää seuraavan ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Unioni on soveltanut sopimusta väliaikaisesti sopimuksen 49 artiklan 2 kohdan mukaisesti 1 päivästä heinäkuuta 2011 alkaen. Koska sopimus sisältää lainsäädännönalaan kuuluvia määräyksiä, Suomi voi sitoutua väliaikaiseen soveltamiseen vasta, kun eduskunnan hyväksyntä sopimukselle on saatu.

Sopimuksen tullessa voimaan se korvaa EY:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä vuonna 1996 allekirjoitetun kauppaa ja yhteistyötä koskevan sopimuksen.

Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

Sopimukseen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Tällaisia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin liikennettä koskevaan 18 artiklaan, meriliikennepolitiikkaa koskevaan 19 artiklaan, terveyttä koskevaan 21 artiklaan, työllisyys- ja sosiaaliasioita koskevaan 22 artiklaan, ympäristöä ja luonnonvaroja koskevaan 23 artiklaan, maataloutta, maaseudun kehittämistä ja metsätaloutta

koskevaan 25 artiklaan, meriä ja kalastusta koskevaan 26 artiklaan, kulttuuriin, tiedotukseen, viestintään, audiovisuaaliseen alaan ja tiedotusvälineisiin liittyvää yhteistyötä koskevaan 28 artiklaan sekä koulutusta koskevaan 29 artiklaan. Edellä mainituista artikloista 21, 23, 28 ja 29 artiklaan sisältyy jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen vaaditaan siten sopimuksen voimaansaattamiseksi Ahvenanmaalla.

Lisäksi meriliikennepolitiikkaa koskevaan 19 artiklaan sisältyy pääosin EU:n ja valtakunnan toimivaltaan kuuluvaa kauppamerenkulkua koskevia määräyksiä sekä lisäksi määräyksiä varustamoasiamiestoimintaan liittyvästä sijoittautumisoikeudesta samoin edellytyksin kuin sopimuspuolen omat yritykset. Tämän voidaan katsoa tarkoittavan sitä, että Korean tasavallan yritykset saavat tällöin saman kohtelun kuin mitä valtakunnan ja EU:n alueella perustetut yritykset saisivat Ahvenanmaalla. Puitesopimuksen 52 artiklassa todetaan myös, että sopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta siinä määrätyn edellytyksin, sekä Korean tasavallan alueeseen. Toisin sanoen Suomen liittymissopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 2 määräykset Ahvenanmaasta tulevat sovellettavaksi. Lisäksi 19 artiklan 5 kohdassa määrätään, että varustamoasiamiestoiminnan aloittamisesta Euroopan unionissa ja Korean tasavallassa sovitaan tarvittaessa erityissopimuksilla. Tällaisia määräyksiä on sisällytetty EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelä-Korean välillä lokakuussa 2010 tehtyyn vapaakauppasopimukseen, johon on sisällytetty myös nimellinen Ahvenanmaata koskeva poikkeus rajoituslistaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan kanssa tehtävä puitesopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp). Toimivallan jako käsiteltävänä olevassa sopimuksessa ei ole yksiselitteinen, koska kyse on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta, jonka sopimusvelvoitteet ovat yhteistyövelvoitteita, jotka kohdistuvat sekä EU:iin ja sen jäsenvaltioihin. Toimivallanjakoa ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä.

Sopimuksen 1 artikla, jossa määrätään muun muassa ihmisoikeuksista ja demokratian periaatteista sopimuksen perustana ja poliittista vuoropuhelua koskevan II osaston tietyt määräykset on katsottava kuuluviksi jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tällaisia määräyksiä ovat muun muassa terrorismin torjuntaa, pien- ja kevytaseita sekä kansainvälistä yhteisöä koskevia vakavimpia rikoksia koskevat määräykset. Myös joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä koskevan 4 artiklan määräykset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan siltä osin, kun ei ole kyse unionin toimivaltaan kuuluvasta vientivalvontasäännöstöstä, johon viitataan artiklan 3 kohdan b alakohdassa.

Sopimuksen meriliikennepolitiikkaa koskevan artikla 19 määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) ja laki yksityisistä yleisistä satamista (1156/1994). Artikla ei kuitenkaan edellytä lainsäädännön muuttamista.

Jäsenvaltioilla on toimivaltaa myös terveyden, metsätalouden, kulttuurin ja koulutuksen aloilla, joista määrätään sopimuksen 21, 23, 28 ja 29 artiklassa.

Jäsenvaltioilla on edelleen toimivaltaa myös muuttoliikkeen osalta (33 artikla) siltä

osin, kun on kyse henkilöiden palauttamisesta ja takaisinotosta sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat tätä tarkoitusta varten (33 artiklan 2 kohta). Jäsenvaltioilla on toimivaltaa myös siltä osin, kun on kyse jäsenvaltioiden oikeudesta tehdä takaisinottosopimuksia Etelä-Korean kanssa kyseiseen artiklaan sisältyvän valtuutuksen perusteella (33 artiklan 3 kohta).

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksessa 1 artiklan 1 kohdassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sellaisina kuin ne vahvistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmaisessa julistuksessa ja muissa keskeisissä kansainvälisissä sopimuksissa, sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia,

vaikuta Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tällaisilla määräyksillä on aikaisempaan verrattuna uudentyyppistä sitovaa merkitystä sopimukseen sisältyvän neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, ja tämän takia sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan viimeksi mainitussa lausunnossa käsittelemän sopimuksen neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskevassa 96 artiklassa oli nimenomaisesti mainittu sopimuksen soveltamatta jättäminen viimeisenä keinona, jota voidaan käyttää tapauksessa, jossa toinen osapuoli on rikkonut sopimuksen olennaiseksi osaksi määriteltyä ihmisoikeuksia sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatetta koskevaa sopimusmääräystä. Nyt kyseessä olevan sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä käsittelevässä 45 artiklassa ei mainita suoranaisesti sopimuksen soveltamisen keskeyttämistä toimenpiteenä, johon voitaisiin ryhtyä, jos toinen sopimuspuoli rikkoo olennaisesti sopimusta. Edellä mainittuun 45 artiklaan sisältyvä erimielisyyksien ratkaisua koskeva sopimusmääräys on siten kirjoitettu heikompaan muotoon kuin mitä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tarkoittama neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskeva määräys oli kirjoitettu.

Hallituksen käsityksen mukaan nyt kyseessä olevan sopimuksen 45 artikla mahdollistaa kuitenkin valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 33/1980) 60 artiklassa tarkoitetun valtiosopimuksen rikkomisesta johtuvan sopimuksen soveltamisen keskeyttämisen kokonaisuudessaan tai osaksi. Lisäksi on otettava huomioon, että sopimukseen liitettyssä sopimuksen 45 ja 46 artiklaa koskevassa sopimuspuolten yhteisessä tulkitsevassa julistuksessa todetaan, että sopimuksen olennaisena rikkomisena pidetään sen olennaisiksi osiksi määriteltyjen sopimusmääräysten rikkomista. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen 45 artiklan määräysten soveltaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa sopimuksen olennaiseksi osaksi määritellyllä 1 artiklan 1 kohdalla on perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (ks.

PeVL 31/2001 vp) tarkoittamaa uudentyyppistä sitovaa merkitystä ja tämän vuoksi sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Myös joukkotuhoukseiden leviämisen estämistä koskevan 4 artiklan 2 kohta on määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi. Tämän sopimusmääräyksen rikkomisessa on kyse sopimuksen olennaisesta rikkomisesta, joka mahdollistaa sopimuksen 45 artiklan mukaisen neuvottelu- ja sanktiomenettelyn käytön. Näin ollen määräyksellä voidaan edellisessä kappaleessa selostettujen perusteluiden valossa arvioida olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 31/2001 vp tarkoitettua sitovaa merkitystä, minkä vuoksi sen olisi katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Osapuolet velvoitetaan 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa myös ylläpitämään tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, mukaan lukien siihen sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyönnistä. Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksena rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Näin ollen kyseinen sopimusmääräys, joka velvoittaa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän ylläpitämiseen seurauksineen, kuuluu lainsäädännön alaan. Kyseinen sopimusmääräys ei kuitenkaan edellytä kansallisia lainsäädäntötoimia. Vientivalvonnasta on myös annettu lain-tasoista kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötuotteiden valvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

Meriliikennepolitiikkaa koskevan 19 artiklan määräykset sisältävät osin jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, johon liittyy muun muassa laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) ja laki yksityisistä yleisistä satamista (1156/1994). Artikla ei kuitenkaan edellytä lainsäädännön muuttamista.

Muuttoliikettä koskevan 33 artiklan osalta lainsäädännön alaan kuuluu artiklan 2 kohta, jossa määrätään osapuolten velvollisuudesta ottaa takaisin laittomasti toisen sopimuspuolen alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa sekä määrätään lisäksi osapuolten vel-

vollisuudesta antaa kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat heidän takaisinottoaan varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan ja perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla ja ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Matkustusoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (829/1999). Kohta sisältää näin ollen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia. Muut sopimuksen määräykset ovat lähinnä yleispiirteisiä, yhteistyötä koskevia velvoitteita, joiden ei vakiintuneen käytännön mukaan katsota vaikuttavan Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön tai laajuuteen.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä Brysselissä 10 päivänä toukokuuta 2010 tehdyn puitesopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä Brysselissä 10 päivänä toukokuuta 2010 tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin

Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki**Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten väliaikaisesta soveltamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä Brysselissä 10 päivänä toukokuuta 2010 tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä sovelletaan väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa.

2 §

Sopimuksen muiden määräysten väliaikaisesta soveltamisesta ja tämän lain voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämä laki on voimassa siihen päivään, jona Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (/) tulee voimaan.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2013

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Opetusministeri *Krista Kiuru*

Sopimusteksti

**PUITESOPIMUS
EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ KOREAN TASAVALLAN
VÄLILLÄ**

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',

sekä

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

BULGARIAN TASAVALTA,

TŠEKIN TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA,

IRLANTI,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARIN TASAVALTA,

MALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

jotka ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolia, jäljempänä 'jäsenvaltiot',

sekä

KOREAN TASAVALTA,

kaikki yhdessä jäljempänä 'sopimuspuolet', jotka

OTTAVAT HUOMIOON perinteiset ystävyysiteensä ja sopimuspuolia yhdistävät historialliset, poliittiset ja taloudelliset siteet,

PALAUTTAVAT MIELEEN Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välisen kauppaa ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen, joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1996 ja joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2001,

OTTAVAT HUOMIOON nopeutuneen prosessin, jossa Euroopan unionista tulee itsenäinen toimija ulkopoliitikassa sekä turvallisuuden ja oikeuden aloilla,

OVAT TIETOISIA Korean tasavallan kasvavasta asemasta ja omaksumasta vastuusta kansainvälisessä yhteisössä,

KOROSTAVAT suhteidensa laaja-alaisuutta ja jatkuvien pyrkimysten merkitystä yleisen johdonmukaisuuden säilyttämisessä,

VAHVISTAVAT halukkuutensa ylläpitää ja kehittää säännöllistä poliittista vuoropuheluaan, joka perustuu yhteisille arvoille ja pyrkimyksille,

ILMAISEVAT yhteisen tahtonsa kehittää suhteitaan kohti tiiviimpää kumppanuutta myös politiikan, talouden, sosiaaliasioiden ja kulttuurin aloilla,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET tämän osalta vahvistaa, syventää ja monipuolistaa suhteitaan molemmille tärkeillä aloilla kahdenvälisellä, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tasavertaisuuden, suvereniteetin kunnioittamisen, syrjimättömyyden ja yhteisen edun pohjalta,

VAHVISTAVAT pitävänsä tiukasti kiinni ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä vahvistetuista demokratian periaatteista ja ihmisoikeuksista sekä oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteista,

VAHVISTAVAT pyrkivänsä päättäväisesti torjumaan kansainvälistä yhteisöä koskettavia vakavia rikoksia ja olevansa vakuuttuneita siitä, että kansainvälistä yhteisöä koskettavissa vakavimmissa rikoksissa on varmistettava tehokkaat syytetoimet toteuttamalla kansallisen tason toimenpiteitä ja tehostamalla maailmanlaajuisia yhteistyötä,

KATSOVAT, että terrorismi on uhka turvallisuudelle kaikkialla, ja haluavat tiivistää vuoropuheluaan ja yhteistyötään terrorismin torjunnassa kansainvälisten välineiden, erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373, mukaisesti sekä vahvistavat ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen olevan terrorismin torjunnan keskeinen perusta,

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviäminen muodostaa merkittävän uhan kansainväliselle turvallisuudelle, ja tunnustavat kansainvälisen yhteisön sitoumuksen torjua niiden leviämistä hyväksytyjen kansainvälisten yleissopimusten ja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien, erityisesti päätöslauselman 1540, mukaisesti, sekä haluavat lujittaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään tällä alalla,

TUNNUSTAVAT, että oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä,

PALAUTTAVAT MIELEEN tältä osin, että sopimuksen ne määräykset, jotka kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston soveltamisalaan, sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia erillisinä sopimuspuolina eivätkä osana Euroopan unionia, kunnes Euroopan unioni ilmoittaa Korean tasavallalle, että määräykset sitovat jompaakumpaa valtiota osana Euroopan unionia Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti, ja että sama koskee Tanskaa kyseisiin sopimuksiin liitetyn, Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti,

TUNNUSTAVAT haluavansa edistää kestävästä kehityksestä talouden, sosiaaliasioiden ja ympäristön aloilla,

ILMAISEVAT sitoumuksensa varmistaa ympäristönsuojelun korkea taso ja tehdä yhteistyötä ilmastomuutoksen torjunnassa,

MUISTUTTAVAT tukevansa oikeudenmukaista globalisaatiota, täyden ja tuottavan työllisyyden tavoitetta sekä ihmisarvoisen työn tarjoamista kaikille,

TUNNUSTAVAT, että sopimuspuolten väliset kauppaja- ja investointivirrat ovat kasvaneet Maailman kauppajärjestön (WTO) kansainvälisiin sääntöihin perustuvan kauppajärjestelmän ansiosta,

HALUAVAT edistää kaupan ja investointien kestävästä kasvusta ja kehittämisestä sopimuspuolten välillä, ja turvata sille edellytykset, yhteisen edun mukaisesti muun muassa perustamalla vapaakauppa-alueen,

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että maailmanlaajuisten ongelmien, kuten terrorismi, kansainvälistä yhteisöä koskevat vakavat rikokset, joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviäminen, ilmastomuutos, energiaan ja luonnonvaroihin liittyvä epävarmuus, köyhyys ja finanssikriisi, käsittelemiseksi tarvitaan kollektiivisia toimia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET lujittaa yhteistyötä yhteisen edun mukaisilla aloilla, joita ovat erityisesti demokratian periaatteiden edistäminen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjunta, toimenpiteet kansainvälistä yhteisöä koskevat vakavimmissa rikoksissa, terro-

rismin torjunta, yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä, kauppa ja investoinnit, talouspoliittinen vuoropuhelu, liiketoimintayhteistyö, verotus, tulliasiat, kilpailupolitiikka, tietoyhteiskunta, tiede ja teknologia, energia, liikenne, meriliikennepolitiikka, kuluttajapolitiikka, terveys, työllisyys ja sosiaaliasiat, ympäristö ja luonnonvarat, ilmastonmuutos, maatalous, maaseudun kehittäminen ja metsätalous, meret ja kalastus, kehitysapu, kulttuuri, tiedotus, viestintä, audiovisuaalinen ala ja tiedotusvälineet, koulutus, oikeusvaltioperiaate, oikeudellinen yhteistyö, henkilötietojen suoja, muuttoliike, laittomien huumausaineiden torjunta, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta, tietoverkkorikollisuuden torjunta, lainvalvonta, matkailu, kansalaisyhteiskunta, julkishallinto ja tilastot,

OVAT TIETOISIA siitä, että on tärkeä saada ne henkilöt ja yhteisöt osallistumaan yhteistyöhön, joita asia välittömästi koskee, erityisesti taloudelliset toimijat ja niitä edustavat elimet,

TUNNUSTAVAT, että on suotavaa kohottaa kummankin sopimuspuolen asemaa ja profiilia toisen sopimuspuolen alueella ja edistää ihmistenvälisiä yhteyksiä sopimuspuolten välillä,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

PERUSTA JA SOVELTAMISALA

1 Artikla

Yhteistyön perusta

1. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä kiinni demokratian periaatteista, ihmisoikeuksista, perusvapauksista ja oikeusvaltioperiaatteesta. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa asiaankuuluvissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä määriteltyjen, oikeusvaltioperiaatetta heijastavien demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen on kummankin sopimuspuolen sisä- ja ulkopoliittikan lähtökohta ja olennainen osa tätä sopimusta.

2. Sopimuspuolet vahvistavat noudattavansa Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaa ja tukevana siinä esitettyjä yhteisiä arvoja.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kokonaisvaltaista kestävästä kehitystä ja talouskasvua, myötävaikuttaa kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja tehdä yhteistyötä maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, erityisesti ilmastomuutokseen, puuttumiseksi.

4. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa hyvän hallintotavan periaatteita ja torjua korruptiota ottaen erityisesti huomioon kansainväliset velvoitteensa.

5. Sopimuspuolet korostavat yhteistä sitoumustaan kattaviin kahdenvälisiin suhteisiin ja niiden yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseen.

6. Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä suhteissaan tiiviimpään kumppanuuteen sekä kehittävänsä yhteistyöaloja kahdenvälisellä, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla.

7. Tämän sopimuksen täytäntöönpano sopimuspuolten välillä, joilla on yhteiset arvot ja jotka kunnioittavat toisiaan, perustuu näin ollen vuoropuhelulle, keskinäiselle kunnioitukselle, tasavertaiselle kumppanuudelle, monenvälisyydelle, konsensusperiaatteelle ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiselle.

2 Artikla

Yhteistyön tavoitteet

1. Tehostaakseen yhteistyötään sopimuspuolet sitoutuvat tiivistämään poliittista vuoropuheluaan ja edistämään taloussuhteitaan. Sopimuspuolten tavoitteena on erityisesti:

a) sopia tulevaisuutta koskevasta näkemyksestä kumppanuutensa lujittamiseksi ja suun-

nitella yhteisiä hankkeita tämän näkemyksen toteuttamiseksi;

b) käydä säännöllisiä poliittisia vuoropuheluja;

c) tukea kollektiivisia toimia maailmanlaajuisien ongelmien ratkaisemiseksi kaikilla asiaankuuluvilla alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla ja kaikissa asiaankuuluvissa alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä;

d) tukea taloudellista yhteistyötä molemmille tärkeillä aloilla, myös tiede- ja teknologiayhteistyötä, tavoitteena monipuolistaa kauppaa yhteiseksi eduksi;

e) edistää yritysten välistä yhteistyötä helpottamalla molemminpuolista sijoitustoimintaa ja parantamalla keskinäistä ymmärtämystä;

f) lisätä osallistumista toistensa yhteistyöohjelmiin, joihin toinen sopimuspuoli voi osallistua;

g) kohottaa kummankin sopimuspuolen asemaa ja profiilia toistensa alueilla erilaisin keinoin, esimerkiksi kulttuurivaihdon, tietotekniikan käytön ja koulutuksen avulla;

h) edistää ihmisten välisiä yhteyksiä ja ymmärtämystä.

2) Sopimuspuolet, jotka ottavat huomioon vakiintuneen kumppanuutensa ja yhteiset arvonsa, sopivat kehittävänsä yhteistyötään ja vuoropuheluaan kaikissa yhteisen edun mukaisissa asioissa. Sopimuspuolten tavoitteena on erityisesti:

a) vahvistaa poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä erityisesti koskien ihmisoikeuksia, joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä, pienaseita ja kevyitä aseita, kansainvälistä yhteisöä koskettavia vakavimpia rikoksia ja terrorismin torjuntaa;

b) vahvistaa yhteistyötä kaikilla molemmille tärkeillä kaupan ja investointeihin liittyvillä aloilla ja turvata edellytykset kaupan ja investointien kestäväälle kasvulle sopimuspuolten välillä yhteisen edun mukaisesti;

c) vahvistaa taloudellista yhteistyötä ja erityisesti talouspoliittista vuoropuhelua, liiketoimintayhteistyötä sekä yhteistyötä verotuksen, tulliasioiden, kilpailupolitiikan, tietoyhteiskunnan, tieteen ja teknologian, energian, liikenteen, meriliikennepolitiikan ja kuluttajapolitiikan aloilla;

d) vahvistaa yhteistyötä kestäväen kehityksen alalla ja erityisesti terveyden, työllisyyden ja sosiaaliasioiden, ympäristön ja luonnonvarojen, ilmastonmuutoksen, maatalouden, maaseudun kehittämisen ja metsätalouden, merten ja kalastuksen sekä kehitysavun aloilla;

e) vahvistaa yhteistyötä kulttuurin, tiedotuksen, viestinnän, audiovisuaalisen alan ja tiedotusvälineiden sekä koulutuksen aloilla;

f) vahvistaa yhteistyötä oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla ja erityisesti aloilla, jotka koskevat oikeusvaltioperiaatetta, oikeudellista yhteistyötä, henkilötietojen suojaa, muuttoliikettä, laittomien huumeainesten torjuntaa, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjuntaa, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa, tietoverkkorikollisuuden torjuntaa ja lainvalvontaa;

g) vahvistaa yhteistyötä muilla molemmille tärkeillä aloilla, erityisesti matkailun, kansalaisyhteiskunnan, julkishallinnon ja tilastojen aloilla.

II OSASTO

POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ

3 Artikla

Poliittinen vuoropuhelu

1. Korean tasavallan ja Euroopan unionin välillä aloitetaan yhteisiin arvoihin ja pyrkiä perustuva säännöllinen poliittinen vuoropuhelu. Vuoropuhelua käydään Korean tasavallan ja Euroopan unionin sopimien menettelyjen mukaisesti.

2. Poliittisen vuoropuhelun tavoitteena on:

a) korostaa sopimuspuolten sitoutumista demokratiaan sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen;

b) edistää kansainvälisten tai alueellisten konfliktien rauhanomaista ratkaisua ja Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden kansainvälisten järjestöjen aseman vahvistamista;

c) lisätä poliittista neuvonpitoa sellaisista kansainvälisistä turvallisuuskysymyksistä kuin asevalvonta ja aseriisunta, joukkotuho-

aseiden leviämisen estäminen ja tavanomais-
ten aseiden kansainväliset siirrot;

d) tarkastella keskeisiä molempia kiinnostavia kansainvälisiä kysymyksiä ja lisätä merkityksellisten tietojen vaihtoa sekä sopimuspuolten välillä että kansainvälisillä foorumeilla;

e) lisätä neuvotteluja kysymyksistä, jotka koskevat erityisesti Aasian ja Tyynenmeren alueen sekä Euroopan maita, tavoitteena edistää rauhaa, vakautta ja vaurautta molemmilla alueilla.

3. Sopimuspuolten välistä vuoropuhelua käydään sopimuspuolten välisten yhteydenottojen, tietojenvaihtojen ja neuvottelujen avulla, erityisesti seuraavin muodoin:

a) johtotason huippukokoukset, joita järjestetään aina kun sopimuspuolet katsovat tämän tarpeelliseksi;

b) ministeritason vuotuiset neuvottelut, joita järjestetään aina kun sopimuspuolet sopivat asiasta;

c) tietojenvaihto ylempien virkamiesten tasolla keskeisistä kansainvälisistä ja kansallisista tapahtumista;

d) alakohtaiset vuoropuhelut molempia kiinnostavista kysymyksistä;

e) valtuuskuntavaihdot Euroopan parlamentin ja Korean tasavallan kansalliskokouksen välillä.

4 Artikla

Joukkotuhohaseiden leviämisen estäminen

1. Sopimuspuolet katsovat, että joukkotuhohaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviäminen niin valtiollisille kuin valtioista riippumattomille toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä.

2. Tämän vuoksi sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja myötävaikuttavansa joukkotuhohaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämiseen noudattamalla kaikilta osin aseriisuntaan ja joukkotuhohaseiden leviämisen estämiseen liittyviä oikeudellisia velvoitteitaan ja muita tähän liittyviä välineitä, joista molemmat sopimuspuolet ovat sopineet. Sopimuspuolet

ovat yhtä mieltä siitä, että tämä määräys on olennainen osa tätä sopimusta.

3. Sopimuspuolet sopivat myös tekevänsä yhteistyötä ja myötävaikuttavansa joukkotuhohaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämiseen:

a) toteuttamalla toimia kaikkien muiden asiaa koskevien kansainvälisten välineiden allekirjoittamiseksi, ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi tapauksesta riippuen ja niiden panemiseksi kaikilta osin täytäntöön;

b) perustamalla joukkotuhohaseiden ja niihin liittyvien tavaroiden ja teknologioiden leviämisen estämiseksi tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, joka sisältää lopukäyttäjiiin kohdistuvan valvonnan sekä tarkoituksenmukaiset siviili- ja rikosoikeudelliset rangaistukset vientivalvonnan rikkomisesta.

4. Sopimuspuolet sopivat, että niiden välinen poliittinen vuoropuhelu täydentää ja vahvistaa näitä sopimuksen osia.

5 Artikla

Pienaseet ja kevyet aseet

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitton tuotanto, siirto ja liikkuminen sekä niiden liiallinen keskittyminen, huono hallinnointi, riittämättömästi turvatut varastot ja valvoton leviäminen ovat edelleenkin vakava uhka rauhalle ja kansainväliselle turvallisuudelle.

2. Sopimuspuolet sopivat noudattavansa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjuntaa koskevia sitoumuksiaan kansainvälisten välineiden mukaisesti, joita ovat muun muassa pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osaluokkien ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskeva Yhdistyneiden kansakuntien toimintaohjelma ja kansainvälinen väline, jonka avulla valtiot voivat tunnistaa ja jäljittää nopeasti ja luotettavasti laittomat pienaseet ja kevyet aseet, sekä noudattavansa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisia velvoitteitaan.

3. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä ja varmistamaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjuntaa koskevien toimien koordinoinnin, täydentävyyden ja synergian maailmanlaajuisella, alueellisella, osa-alueellisella ja kansallisella tasolla.

6 Artikla

Kansainvälistä yhteisöä koskettavat vakavimmat rikokset

1. Sopimuspuolet vahvistavat, etteivät vakavimmat koko kansainvälistä yhteisöä koskettavat rikokset saa jäädä rankaisematta ja että niiden osalta on varmistettava tehokas syytteenpano kansallisen tason toimenpitein ja lisäämällä tarvittaessa kansainvälistä yhteistyötä, myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa. Sopimuspuolet sopivat tukevansa täysimääräisesti Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ja muiden asiaa koskevien välineiden yleismaailmallista soveltamista ja loukkaamattomuutta.

2. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että niiden olisi hyödyllistä käydä näistä asioista vuoropuhelua.

7 Artikla

Yhteistyö terrorismin torjunnassa

1. Sopimuspuolet, jotka vahvistavat terrorismin torjunnan tärkeyden, sopivat tekemään yhteistyötä terroritekojen estämiseksi ja tukahduttamiseksi sovellettavien kansainvälisten yleissopimusten, kansainvälinen humanitaarinen oikeus, ihmisoikeuksia koskeva oikeus ja pakolaisoikeus mukaan luettuina, omien lakien ja asetustensa mukaisesti ja ottaen huomioon 8 päivänä syyskuuta 2006 annettuun YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaan 60/288 sisältyvän YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian.

2. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä erityisesti:

a) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanossa ja muista asiaankuuluvista kansainvälisistä yleissopimuksista

ja välineistä johtuvien velvoitteidensa noudattamisessa;

b) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen oikeuden ja kansallisten lakien mukaisesti;

c) vaihtamalla näkemyksiä terrorismin torjunnan keinoista ja menetelmistä, tekniset seikat ja koulutus mukaan luettuina, ja vaihtamalla terrorismin ehkäisemiseen liittyviä kokemuksia;

d) syventääkseen terrorismin torjuntaa koskevaa kansainvälistä yhteisymmärrystä, johon liittyy tarvittaessa terroriteon oikeudellinen määrittely, ja etenkin pyrkimällä yhteisymmärrykseen laajasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta;

e) vaihtamalla tietoja parhaista käytännöistä, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa.

III OSASTO

YHTEISTYÖ ALUEELLISISSA JA KANSAINVÄLISISSÄ JÄRJESTÖISSÄ

8 Artikla

Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä

Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä ja vaihtamaan näkemyksiä alueellisen ja kansainvälisen tason foorumeilla ja järjestöissä, joista mainittakoon esimerkkeinä Yhdistyneet kansakunnat, Kansainvälinen työjärjestö (ILO), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD), WTO, Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessi (ASEM) ja ASEANin alueellinen foorumi (ARF).

IV OSASTO

YHTEISTYÖ TALOUDELLISEN KEHITYKSEN ALALLA

9 Artikla

Kauppa ja investoinnit

1. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä edistääkseen kaupan ja investointien

kestävää kasvua ja kehittymistä niiden välillä ja turvatakseen siihen edellytykset yhteisen edun mukaisesti. Sopimuspuolet käyvät vuoropuhelua ja vahvistavat yhteistyötä kaikilla kauppiaan ja investointeihin liittyvillä yhteisen edun mukaisilla aloilla edistääkseen kestäviä kauppaa- ja investointivirtoja, ehkäistäkseen ja poistaakseen kaupan ja investointien esteitä sekä tukeakseen monenvälistä kaupparjestelmää.

2. Tätä varten sopimuspuolet tekevät yhteistyötä kaupan ja investointien alalla vapaakauppa-alueen perustamisesta tehdyn sopimuksen puitteissa. Edellä mainittu sopimus muodostaa erityissopimuksen, jolla pannaan täytäntöön tämän sopimuksen kauppaa koskevat määräykset 43 artiklan ehtojen mukaisesti.

3. Sopimuspuolet antavat toisilleen tietoja ja vaihtavat näkemyksiä kahdenvälisen ja kansainvälisen kaupan ja investointien kehityksestä sekä tähän liittyvistä politiikoista ja kysymyksistä.

10 Artikla

Talouspoliittinen vuoropuhelu

1. Sopimuspuolet sopivat tiivistävänsä viiranomaistensa välistä vuoropuhelua ja edistävänsä makrotaloudellisia politiikkoja ja kehityssuuntauksia koskevien tietojen ja kokemusten vaihtoa.

2. Sopimuspuolet sopivat tiivistävänsä vuoropuhelua ja yhteistyötä parantaakseen kirjanpito-, tilintarkastus-, valvonta- ja säätelyjärjestelmiä pankki- ja vakuutusalailla sekä muilla finanssisektorin osa-alueilla.

11 Artikla

Liiketoimintayhteistyö

1. Sopimuspuolet, ottaen huomioon talouspolitiikkansa ja tavoitteensa, sopivat edistävänsä yhteistyötä kaikilla soveltuviksi katsottuilla elinkeinopolitiikan aloilla tavoitteena erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, jäljempänä 'pk-yritykset', kilpailukyyn parantaminen muun muassa seuraavasti:

a) vaihtamalla tietoja ja kokemuksia pk-yritysten kilpailukykyä parantavien toimintaedellytysten luomisesta ja pk-yritysten perustamiseen liittyvistä menettelyistä;

b) edistämällä talouden toimijoiden välisiä yhteyksiä ja yhteisiä investointeja sekä perustamalla yhteisyrityksiä ja yhteisiä tietoverkkoja etenkin käynnissä olevien ohjelmien puitteissa,

c) helpottamalla rahoituksen saamista ja markkinointia, antamalla tietoja ja kannustamalla innovointiin;

d) helpottamalla kummankin sopimuspuolen pk-yritysten toimintaa;

e) edistämällä yritysten yhteiskunnallista vastuuta ja vastuullisuutta sekä vastuullista yritystoimintaa, myös kestävästä kulutuksesta ja tuotantosta.

2. Sopimuspuolet helpottavat kummankin sopimuspuolen yksityisten toimijoiden tällä alalla toteuttamaa yhteistyötä.

12 Artikla

Verotus

Vahvistaakseen ja edistääkseen taloudellista toimintaa ottaen samalla huomioon tarpeen luoda tarkoituksenmukainen sääntelykehys sopimuspuolet tunnustavat avoimuuden, tietojenvaihdon ja oikeudenmukaisen verokilpailun periaatteet verotuksen alalla ja sitoutuvat noudattamaan niitä. Tätä varten sopimuspuolet toimivaltuuksiensa mukaisesti parantavat kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla, helpottavat lainmukaisten verotulojen keräämistä ja kehittävät toimenpiteitä edellä mainittujen periaatteiden tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi.

13 Artikla

Tulliasiat

Sopimuspuolet tekevät tulliasioissa kahden- ja monenvälistä yhteistyötä. Tätä varten ne etenkin vaihtavat kokemuksia ja selvittävät mahdollisuuksia yksinkertaistaa menettelyjä, lisätä avoimuutta ja kehittää yhteistyötä. Ne pyrkivät myös näkökantojen lähentämi-

seen ja yhteiseen toimintaan asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla.

14 Artikla

Kilpailupolitiikka

1. Sopimuspuolet edistävät taloudellisessa toiminnassa rehellistä kilpailua panemalla kilpailua koskevat lakinsa ja asetuksensa kaikilta osin täytäntöön.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi ja kilpailunvastaista toimintaa koskevasta yhteistyöstä Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan hallituksen välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä:

a) tunnustamalla kilpailulainsäädännön ja kilpailuviranomaisten merkityksen ja pyrkimällä lainsäädännön proaktiiviseen täytäntöönpanoon oikeudenmukaisen kilpailuympäristön luomiseksi;

b) vaihtamalla tietoja ja lisäämällä yhteistyötä kilpailuviranomaisten välillä.

15 Artikla

Tietoyhteiskunta

1. Sopimuspuolet, jotka tunnustavat tieto- ja viestintätekniikoiden olevan keskeisessä asemassa nyky-yhteiskunnassa ja ehdottoman tärkeitä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, so-pivat tämän alan politiikkaan koskevasta näkemystenvaihdosta.

2. Tämän alan yhteistyössä keskitytään muun muassa:

a) vaihtamaan näkemyksiä tietoyhteiskunnan eri näkökohdista, etenkin sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä, mukaan lukien yleispalvelu, lupien myöntäminen ja yleisvaltuutukset, yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja tehokkuus;

b) tutkimusverkostojen ja -palvelujen yhteenliitettävyyteen ja yhteentoimivuuteen, myös aluetasolla;

c) uusien tieto- ja viestintätekniikoiden standardointiin ja levittämiseen;

d) tutkimusyhteistyön edistämiseen sopimuspuolten välillä tieto- ja viestintätekniikan alalla;

e) tieto- ja viestintätekniikoihin liittyviin turvallisuuskäyttöihin, joihin kuuluvat verkon turvallisen käytön edistäminen, tietoverkkorikollisuuden torjunta sekä tietotekniikan ja kaikenlaisten sähköisten viestintävälineiden väärinkäytön ehkäiseminen.

3. Sopimuspuolet edistävät yritysten välistä yhteistyötä.

16 Artikla

Tiede ja teknologia

Sopimuspuolet edistävät, kehittävät ja helpottavat yhteistyötoimia tieteen ja teknologian aloilla rauhanomaisissa tarkoituksissa Euroopan yhteisön ja Korean tasavallan hallituksen välisen tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevan sopimuksen mukaisesti.

17 Artikla

Energia

1. Sopimuspuolet tunnustavat energia-alan tärkeyden taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle ja pyrkivät toimivaltansa rajoissa lisäämään yhteistyötä tällä alalla tarkoituksenaan:

a) monipuolistaa energiantuotantoa energiavarmuuden parantamiseksi ja kehittää uusia, kestäviä, innovatiivisia ja uusiutuvia energiamuotoja, joita ovat muun muassa biopolttoaineet ja biomassa, tuuli- ja aurinkoenergia sekä vesivoima;

b) tukea politiikkojen kehittämistä, joiden tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian kilpailukykyä;

c) saavuttaa energian käytössä järkevä taso sekä tarjonnan että

d) kysynnän suhteen edistämällä energiatehokkuutta energian tuotannossa, kuljetuksessa, jakelussa ja loppukäytössä; edistää kestävästi energiantuotantoon ja energiatehokkuuteen tarkoitettua teknologian siirtoa;

e) tehostaa kapasiteetin kehittämistä ja helpottaa investointeja energia-alalla ottaen huomioon avoimuutta, syrjimättömyyttä ja

yhteensopivuutta markkinoiden kanssa koskevat periaatteet;

f) edistää kilpailua energiamarkkinoilla;

g) vaihtaa näkemyksiä maailmanlaajuisten energiamarkkinoiden kehityksestä, muun muassa sen vaikutuksista kehitysmaihin.

2. Tätä varten sopimuspuolet pyrkivät tarvittaessa edistämään seuraavia yhteistyötoimia erityisesti olemassa olevien alueellisten ja kansainvälisten foorumien kautta:

a) yhteistyö energiapolitiikan laadinnassa ja energiapolitiikkojen kannalta merkityksellisten tietojen vaihto;

b) energiamarkkinoiden, -teollisuuden ja -teknologian tilannetta ja kehityssuuntauksia koskevien tietojen vaihto;

c) yhteisten selvitysten ja tutkimusten toteuttaminen;

d) kaupan ja investointien lisääminen energia-alalla.

18 Artikla

Liikenne

1. Sopimuspuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla, myös yhdennetyssä liikennepolitiikassa, parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta sekä edistääkseen meri- ja lentoliikenteen turvallisuutta ja turvaa, ympäristönsuojelua ja kuljetusjärjestelmiensä tehokkuutta.

2. Sopimuspuolten välisellä yhteistyöllä pyritään edistämään tällä alalla:

a) tietojenvaihtoa sopimuspuolten liikennepolitiikoista ja alan käytännöistä erityisesti kaupunki-, maaseutu-, sisävesi-, lento- ja meriliikenteen osalta, mukaan luettuna logistiikka ja multimodaalikuljetusverkkojen yhteenliitettävyys ja yhteentoimivuus sekä teiden, rautateiden, satamien ja lentokenttien hallinnointi;

b) vuoropuhelua ja yhteisiä toimia yhteisen edun mukaisilla aloilla lentoliikenteessä, mukaan luettuna yhteisymmärrys tietyistä lentoliikennepalvelujen näkökohdista ja suhteiden kehittämismahdollisuuksien selvittäminen, sekä tekninen ja sääntelyyn liittyvä yhteistyö sellaisilla aloilla kuin lentoturvallisuus, turvatoimet, ympäristö, lentoliikenteen

hallinnointi, kilpailuoikeuden soveltaminen ja lentokuljetusalan taloudellinen sääntely tarkoituksin tukea sääntelyn lähentämistä ja liiketoiminnan esteiden poistamista. Sopimuspuolet selvittävät tältä pohjalta mahdollisuuksia kattavampaan yhteistyöhön siviili-ilmailun alalla;

c) yhteistyötä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kuljetusalalla;

d) yhteistyötä kansainvälisillä liikennefoorumeilla;

e) turvatoimia, turvallisuutta ja pilaantumisen ehkäisemistä koskevien vaatimusten täytäntöönpanoa erityisesti meri- ja lentoliikenteen aloilla molempia sopimuspuolia sitovien, asiaa koskevien kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti sekä asianomaisilla kansainvälisillä foorumeilla tehtävää kansainvälisten sääntöjen täytäntöönpanon tehostamista tähtäävää yhteistyötä.

3. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä maailmanlaajuisten siviilisatelliittinavigoinnin alalla Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välillä tehdyn maailmanlaajuista siviilisatelliittinavigointijärjestelmää (GNSS) koskevan yhteistyösopimuksen mukaisesti.

19 Artikla

Meriliikennepolitiikka

1. Sopimuspuolet sitoutuvat pyrkimään tavoitteeseen saada aikaan kaupallisin perustein tapahtuvaan reiluun kilpailuun perustuva rajoittamaton pääsy kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja meriliikenteeseen tämän artiklan määräysten mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi sopimuspuolet:

a) eivät sisällytä tuleviin, kolmansien maiden kanssa merikuljetuspalveluista tehtäviin kahdenvälisiin sopimuksiin lastinjakojärjestelyitä, kuivan ja nestemäisen irtolastin kuljetukset ja linjaliikenne mukaan luettuna, eivätkä ota käyttöön tällaisia lastinjakojärjestelyjä, jos niitä on aiemmissa kahdenvälisissä sopimuksissa;

b) pidättäytyvät tämän sopimuksen tultua voimaan toteuttamasta hallinnollisia, teknisiä ja lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joiden

seurauksena voisi olla niiden omien kansalaisten tai yritysten ja toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten erilainen kohtelu kansainvälisiin merikuljetuksiin liittyvässä palvelujen tarjonnassa;

c) sitoutuvat olemaan kohtelematta huomomin toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten liikennöimiä aluksia kuin omaan kun on kyseessä pääsy kansainväliselle kaupalle avoimena oleviin satamiin, satamien infrastruktuurin ja oheispalveluiden käyttö sekä näihin toimintoihin liittyvät maksut, tullipalvelut sekä ankkuripaikan ja lastaus- ja purkauspalveluiden tarjoaminen;

d) sallivat toisen sopimuspuolen varustamojen pitää kaupallista toimipaikkaa alueellaan harjoittaakseen varustamoasiamiestoimintaa sijoittautumis- ja toimintaedellytyksin, jotka eivät ole huonompia kuin sopimuspuolen omille yrityksille taikka, jos ne ovat paremmat, jonkun kolmannen maan yritysten tytäryhtiöille tai sivuliikkeille myönnetty edellytykset.

3. Tässä artiklassa pääsyllä kansainvälisille meriliikennemarkkinoille tarkoitetaan muun muassa kunkin sopimuspuolen kansainvälisten merikuljetusten tarjoajien oikeutta järjestää ovelta ovelle -kuljetuspalveluja, joihin liittyy merikuljetusosuus, ja oikeutta tätä varten tehdä sopimus suoraan muita kuljetusmuotoja kuin merikuljetuksia tarjoavien paikallisten tarjoajien kanssa toisen sopimuspuolen alueella rajoittamatta kyseisillä muilla kuljetusmuodoilla tapahtuviin tavaroiden ja henkilöiden kuljetuksiin liittyvien kansalaisuutta koskevien rajoitusten soveltamista.

4. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan Euroopan unionin yrityksiin ja Korean yrityksiin. Määräyksiä sovelletaan myös varustamoihin, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan unionin tai Korean tasavallan alueen ulkopuolelle, mutta joissa määräysvaltaa käyttävät jonkin jäsenvaltion tai Korean tasavallan kansalaiset, jos kyseisten varustamojen alukset on rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa tai Korean tasavallassa asianomaisen lain-säädännön mukaisesti.

5. Varustamoasiamiestoiminnan aloittamisesta Euroopan unionissa ja Korean tasavallassa sovitaan tarvittaessa erityissopimuksilla.

6. Sopimuspuolet käyvät vuoropuhelua meriliikennepolitiikan alalla.

20 Artikla

Kuluttajapolitiikka

Sopimuspuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä kuluttajapolitiikan alalla kuluttajan suojan korkean tason turvaamiseksi. Sopimuspuolet sopivat, että tämän alan yhteistyössä voidaan mahdollisuuksien mukaan:

a) yhdenmukaistaa sopimuspuolten kuluttajalainsäädäntöjä kaupan esteiden välttämiseksi samalla varmistaen kuluttajansuojan korkea taso;

b) edistää tietojenvaihtoa kuluttajajärjestelmistä ja kuluttajalainsäädännöstä, kulutus-tavaroiden turvallisuudesta, kuluttajalainsäädännön täytäntöönpanosta, kuluttajien valistamisesta ja vaikutusmahdollisuuksista sekä kuluttajien oikeussuojasta;

c) edistää riippumattomien kuluttajajärjestöjen samoin kuin kuluttajien edustajien välisten yhteysien kehittämistä.

V OSASTO

YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN ALALLA

21 Artikla

Terveys

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä keskinäistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa terveyden alalla ja rajatylittävien terveysongelmien tehokasta hallintaa.

2. Sopimuspuolet pyrkivät edistämään tietojenvaihtoa ja keskinäistä yhteistyötä muun muassa seuraavasti:

a) tietojenvaihto tartuntatautien, kuten influenssapandemioiden, seurannasta, ennakko-varoituksista ja vastatoimenpiteistä;

b) tietojenvaihto terveydenhuoltostrategioista ja kansanterveys suunnitelmista;

c) tietojenvaihto terveydenedistämispolitiikoista, kuten tupakoinnin vastaisista kampanjoista, lihavuuden ehkäisystä ja taudintorjunnasta;

d) tietojenvaihto mahdollisuuksien mukaan lääkkeiden turvallisuutta ja hyväksymistä koskevista asioista;

e) tietojenvaihto mahdollisuuksien mukaan ja yhteinen tutkimustyö elintarviketurvallisuuden alalla käsittäen muun muassa elintarvikkeita koskevat lait ja asetukset, varoitukset jne.;

f) yhteistyö tutkimuksen ja kehityksen alalla muun muassa kehittyneisiin hoitomuotoihin ja innovatiivisiin harvinaislääkkeisiin liittyvissä asioissa;

g) sähköiseen terveydenhuoltoon liittyvä tietojenvaihto ja yhteistyö.

3. Sopimuspuolet pyrkivät edistämään sellaisten kansainvälisten terveysalan sopimusten täytäntöönpanoa kuin kansainvälinen terveyssäännöstö ja tupakoinnin torjuntaa koskeva puitesopimus.

22 Artikla

Työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös globalisaation ja väestörakenteen muutoksen yhteydessä. Ne pyrkivät edistämään yhteistyötä sekä tietojen ja kokemusten vaihtoa työllisyys- ja työvoimakysymyksissä. Yhteistyöaloja voivat olla alueellinen ja sosiaalinen yhteenguuluvuus, sosiaalinen integroituminen, sosiaaliturvajärjestelmät, osaamisen elinikäinen kehittäminen, työterveys ja työsuojelu, sukupuolten tasa-arvo ja ihmisarvoisen työ.

2. Sopimuspuolet vahvistavat, että on tarpeen tukea globalisaatioprosessia, joka hyödyttää kaikkia, ja edistää täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävästä ja köyhyyden vähentämisestä.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa, edistää ja noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja työ- ja sosiaalioireja, jotka on vahvistettu erityisesti työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa.

4. Yhteistyömuotoihin voivat sisältyä muun muassa erityisohjelmat ja -hankkeet yhteisen sopimuksen mukaisesti sekä vuoro-

puhelu, kahden- tai monenvälinen yhteistyö ja aloitteet yhteisen edun mukaisissa asioissa.

23 Artikla

Ympäristö ja luonnonvarat

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvarojen ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava ja hallinnoitava kestävällä tavalla, sillä ne ovat nykyisen sukupolven ja tulevien sukupolvien kehityksen perusta.

2. Sopimuspuolet pyrkivät jatkamaan ja vahvistamaan yhteistyötään ympäristönsuojelun alalla, myös alueellisella tasolla, erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

a) ilmastonmuutos ja energiatehokkuus;

b) ympäristötietoisuus;

c) osallistuminen monenvälisiin ympäristösopimuksiin, joita ovat muun muassa biologista monimuotoisuutta ja bioturvallisuutta koskevat sopimukset ja villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus, ja niiden täytäntöönpano;

d) ympäristöteknologioiden, -tuotteiden ja -palvelujen edistäminen, mukaan luettuina ympäristöasioiden hallintajärjestelmät ja ympäristömerkinnät;

e) vaarallisten aineiden sekä vaarallisten jätteiden ja muunlaisten jätteiden rajat ylittävän laittoman kuljetuksen estäminen;

f) rannikko- ja meriympäristön suojeleminen sekä saastumisen ja pilaantumisen valvonta;

g) paikallistason osallistuminen ympäristönsuojeluun keskeisenä osana kestävästä kehityksestä;

h) maaperä ja maankäytön suunnittelu;

i) tietojen, asiantuntemuksen ja käytäntöjen vaihto.

3. Sopimuspuolet ottavat asiaankuuluvalla tavalla huomioon kestävästä kehityksestä huipunkokouksen tulokset ja asiaankuuluvien monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanon.

24 Artikla

Ilmastonmuutos

1. Sopimuspuolet tunnustavat ilmastonmuutoksesta kaikille aiheutuvan maailman-

laajuisen uhan ja tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin päästöjen leikkaamiseksi, jotta kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä vaikiinnutetaan tasolle, jolla vältetään ihmisen toiminnasta aiheutuvat vaaralliset vaikutukset ilmastojärjestelmään. Sopimuspuolet liisäävät yhteistyötään tällä alalla toimivaltansa rajoissa ja rajoittamatta keskustelua ilmastomuutoksesta muilla foorumeilla, kuten ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen (UNFCCC) yhteydessä. Tällaisella yhteistyöllä pyritään:

a) torjumaan ilmastomuutosta yleistavoitteena siirtyä nopeasti vähähiilisiin yhteiskuntiin toteuttamalla kansallisella tasolla tarkoituksenmukaisia hillitsemis- ja sopeuttamistoimia;

b) edistämään resurssien tehokasta käyttöä muun muassa rohkaisemalla parhaiden saatavilla olevien ja taloudellisesti kannattavien vähähiilisten tekniikoiden laajaa käyttöä ja hillitsemis- ja sopeuttamistoimiin liittyvien normien noudattamista;

c) vaihtamaan asiantuntemusta ja tietoja kauppajärjestelmien hyödyistä ja rakenteista;

d) lisäämään julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusvälineitä, mukaan luettuina markkinamekanismit ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, joilla voitaisiin tehokkaasti tukea toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi;

e) tekemään yhteistyötä vähähiilisen teknologian tutkimuksen, kehittämisen, levittämisen, käyttöönoton ja siirron alalla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi talouskasvua vaarantamatta;

f) vaihtamaan tarvittaessa kokemuksia ja asiantuntemusta kasvihuonekaasujen vaikutusten seurannassa ja tutkimuksessa sekä hillitsemiseen ja sopeutumiseen tähtäävien ohjelmien laadinnassa;

g) tukemaan tarvittaessa kehitysmaiden hillitsemis- ja sopeuttamistoimia muun muassa Kioton pöytäkirjan joustomekanismein.

2. Tätä varten sopimuspuolet sopivat tiivistävänsä vuoropuhelua ja yhteistyötä poliittisella ja teknisellä tasolla.

25 Artikla

Maatalous, maaseudun kehittäminen ja metsätalous

Sopimuspuolet sopivat edistävänsä maatalouteen, maaseudun kehittämiseen ja metsätalouteen liittyvää yhteistyötä. Sopimuspuolet vaihtavat tietoja ja kehittävät yhteistyötä erityisesti seuraavilla aloilla:

a) maa- ja metsätalouspolitiikka sekä maa- ja metsätalouden yleiset kansainväliset näkymät;

b) maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti ja suoja;

c) luonnonmukainen tuotanto;

d) maa- ja metsätalouden tutkimus;

e) maaseudun kehittämispolitiikka ja erityisesti maatalouden alojen monipuolistaminen ja uudelleenjärjestely;

f) kestävä maa- ja metsätalous sekä ympäristövaatimusten sisällyttäminen maatalouspolitiikkaan;

g) maatalouden, metsätalouden ja ympäristön sekä maaseudun kehittämispolitiikan väliset yhteydet;

h) elintarvikkeina käytettävien maataloustuotteiden myynnin edistämistoimet;

i) kestävä metsänhoito metsien häviämisen estämiseksi ja uusien metsäalojen luomiseksi, mukaan luettuna niiden kehitysmaiden etujen huomioon ottaminen, joista puutavara on peräisin.

26 Artikla

Meret ja kalastus

Sopimuspuolet edistävät yhteistyötä meriä ja kalastusta koskevissa asioissa sekä kahdenvälisellä että monenvälisellä tasolla erityisesti merten ja kalastuksen kestävä ja vastuullisen kehityksen ja hallinnon tukemiseksi. Yhteistyöaloihin voi kuulua:

a) tietojenvaihto;

b) tuki kestäväälle ja vastuulliselle pitkän aikavälin meri- ja kalastuspolitiikalle, mukaan luettuna rannikon ja meren luonnonvarojen suojelu ja hoito;

c) toimien tukeminen laittomien, ilmoittamattomien ja sääntelemättömien kalastuskäytäntöjen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

27 Artikla

Kehitysapu

1. Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa tieto- ja kehitysapolitiikoistaan tarkoituksenaan aloittaa säännöllinen vuoropuhelu näiden politiikkojen tavoitteista ja sopimuspuolten kolmansissa maissa toteuttamista kehitys- apuohjelmista. Sopimuspuolet tutkivat, missä määrin laajempi yhteistyö on mahdollista kyseisten ohjelmien täytäntöönpanoon sovellettavien sopimuspuolten lainsäädäntöjen ja edellytysten mukaisesti.

2. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutumisensa kehitysavun tuloksellisuudesta vuonna 2005 annettuun Pariisin julistukseen ja sopivat lujittavansa yhteistyötä kehityksen edistämiseksi.

VI OSASTO

YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN JA KULTTUURIN ALOILLA

28 Artikla

Kulttuuriin, tiedotukseen, viestintään, audiovisuaaliseen alaan ja tiedotusvälineisiin liittyvä yhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä keskinäisen ymmärtämyksen ja kulttuuriensa tuntemuksen lisäämiseksi.

2. Sopimuspuolet pyrkivät toteuttamaan tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä kulttuurivaihdon edistämiseksi ja käynnistämään yhteisiä aloitteita tällä alalla.

3. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä tiivistä yhteistyötä asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla, esimerkiksi Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä (Unesco) ja ASEM:ssä, yhteisiin tavoitteisiin pyrkimiseksi ja kulttuurin monimuotoisuuden edistämiseksi noudattaen Unescon yleissopimusta kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.

4. Sopimuspuolet harkitsevat keinoja vaihdon, yhteistyön ja vuoropuhelun edistämiseksi asiaankuuluvien instituutioiden välillä audiovisuaali- ja tiedotusvälineiden alalla.

29 Artikla

Koulutus

1. Sopimuspuolet tunnustavat koulutuksen keskeisen merkityksen maailmanlaajuiseen tietopohjaiseen talouteen osallistumaan kykenevien henkilöresurssien kehittymiselle sekä sen, että yhteistyö koulutuksen alalla on niiden yhteinen etu.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat yhteisten etujensa ja kukin koulutuspolitiikkansa tavoitteiden mukaisesti tukemaan yhteisesti sopivia yhteistyötoimia koulutuksen ja nuorison aloilla painottaen erityisesti korkeakoulutusta. Yhteistyömuotoja voivat olla erityisesti:

a) yhteistyöhankkeiden tukeminen Euroopan unionin ja Korean tasavallan koulutuslaitosten välillä tavoitteena edistää opetus suunnitelmien kehittämistä, yhteisiä opinto-ohjelmia ja opiskelijoiden liikkuvuutta;

b) vuoropuhelu, tutkimukset ja tietojen ja asiantuntemuksen vaihto koulutuspolitiikan alalla;

c) opiskelijoiden, korkeakoulujen opetus- ja hallinto henkilöstön sekä nuorisotyöntekijöiden vaihdon edistäminen muun muassa Erasmus Mundus -ohjelman kautta;

d) yhteistyö yhteisen edun mukaisilla koulutuksen osa-alueilla.

VII OSASTO

YHTEISTYÖ OIKEUDEN, VAPAUDEN JA TURVALLISUUDEN ALALLA

30 Artikla

Oikeusvaltioperiaate

Yhteistyössään oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alalla sopimuspuolet pyrkivät erityisesti edistämään oikeusvaltioperiaatetta, johon kuuluvat oikeuslaitoksen riippumattomuus, oikeuden saatavuus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

*31 Artikla***Oikeudellinen yhteistyö**

1. Sopimuspuolet sopivat kehittävänsä siviili- ja kauppaoikeuden alan yhteistyötä erityisesti siviilioikeudellista yhteistyötä koskevien monenvälisten yleissopimusten ratifiointin ja täytäntöönpanon osalta, mukaan luettuna kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin yleissopimukset kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön ja kansainvälisten oikeudenkäyntien alalla sekä lastensuojelun alalla.

2. Sopimuspuolet sopivat helpottavansa ja edistävänsä välimiesratkaisuja siviili- ja kauppaoikeuden alan riita-asioissa sovellettavien kansainvälisten välineiden mukaisesti aina kun se on mahdollista.

3. Rikosasioita koskevan oikeudellisen yhteistyön osalta sopimuspuolet pyrkivät kehittämään keskinäiseen oikeusapuun ja luovuttamiseen liittyviä järjestelyjä. Tähän kuuluu tarvittaessa liittyminen Yhdistyneiden kansakuntien asiaa koskeviin kansainvälisiin välineisiin, mukaan lukien tämän sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö, ja niiden täytäntöönpano.

*32 Artikla***Henkilötietojen suoja**

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen henkilötietojen suojaamalla sellaisten korkeimpien kansainvälisten normien tasoiseksi, jotka sisältyvät tietokoneistettujen henkilötiedostojen sääntelyä koskeviin Yhdistyneiden kansakuntien suuntaviivoihin (YK:n yleiskokouksen 14 päivänä joulukuuta 1990 antama päätöslauselma 45/95).

2. Henkilötietojen suojan alalla tehtävään yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa tietojen ja asiantuntemuksen vaihto.

*33 Artikla***Muuttoliike**

1. Sopimuspuolet sopivat tiivistävänsä ja lisäävänsä yhteistyötä laittoman muuton, ihmisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan aloilla sekä muuttokysymysten sisällyttämisessä maahanmuuttajien lähtöalueiden sosiaalitaloudellisiin kehitysstrategioihin.

2. Sopimuspuolet sopivat ottavansa laittoman maahanmuuton ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi tehtävän yhteistyön puitteissa takaisin toisen sopimuspuolen alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa. Sopimuspuolet antavat kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyystodistukset tätä varten. Kun henkilön kansalaisuudesta on epäselvyyttä, sopimuspuolet sopivat niiden kansalaisiksi väitettyjen henkilöiden tunnistamisesta.

3. Sopimuspuolet pyrkivät tekemään tarvittaessa sopimuksen, jolla säännellään niiden kansalaisten takaisinottoa koskevia erityisiä velvollisuuksia. Tässä yhteydessä käsitellään myös muiden maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskevia ehtoja.

*34 Artikla***Laittomien huumausaineiden torjunta**

1. Sopimuspuolet pyrkivät lakiensa ja asetustensa mukaisesti vähentämään laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää sekä niiden vaikutuksia huumausaineiden käyttäjiin ja koko yhteiskuntaan ja estämään tehokkaammin huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen käytettävien huumausaineiden lähtöaineiden kulkeutuminen. Sopimuspuolet varmistavat, että niiden tähän tavoitteeseen tähtäävässä yhteistyössä sovelletaan kattavaa ja tasapainoista lähestymistapaa sekä laillista markkinoiden sääntelyä, tehokkaita toimia ja koordinoitua toimivaltaisten viranomaisten välillä, mukaan luettuina terveys-, koulutus-, sosiaali-, lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset.

2. Sopimuspuolet sopivat näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista yhteistyötavoista. Toimien perustana ovat yhteisesti so-

vitut periaatteet, jotka ovat alan kansainvälisten yleissopimusten ja Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen huumausaineita käsitelleen 20. erityisistunnon kesäkuussa 1998 antamien poliittisen julistuksen ja huumausaineiden kysynnän vähentämisen suuntaantavia periaatteita koskevan erityisen julistuksen mukaiset.

35 Artikla

Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta

Sopimuspuolet sopivat tekensä yhteistyötä ja toimivansa järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, värentämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi täyttämällä kaikilta osin voimassa olevat keskinäiset kansainväliset veloitteensa tällä alalla myös mitä tulee yhteistyöhön korruption avulla saadun omaisuuden tai saatujen varojen takaisinsaamiseksi. Sopimuspuolet edistävät kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen sekä korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa.

36 Artikla

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tarvitaan toimintaa ja yhteistyötä, jolla estetään niiden rahoitusjärjestelmien käyttö kaikenlaisesta rikollisesta toiminnasta kuten huumausaineiden kaupasta ja korruptiosta saatavaan tuottoon liittyvään rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen. Tällainen yhteistyö kattaa myös rikoksista saatavaan tuottoon perustuvan omaisuuden ja perustuvien varojen takaisinsaamisen.

2. Sopimuspuolet voivat vaihtaa asiaan liittyviä tietoja lainsäädäntönsä mukaisesti ja soveltaa alalla toimivien asiaankuuluvien kansainvälisten elinten, kuten rahanpesun vastaisen toimintaryhmän (FATF), hyväksymiä normeja vastaavia asianmukaisia norme-

ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi.

37 Artikla

Tietoverkkorikollisuuden torjunta

1. Sopimuspuolet lujittavat yhteistyötä korkeateknologiaan liittyvien rikosten, tietoverkkorikosten ja sähköisten rikosten sekä terrorististen sisältöjen internetissä levittämisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vaihtamalla tietoja ja käytännön kokemuksia kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ja velvolluuksiensa rajoissa.

2. Sopimuspuolet vaihtavat tietoja tietoverkkorikoksiin erikoistuneiden tutkijoiden koulutuksesta, tietoverkkorikollisuuden tutkinnasta sekä digitaalisesta forensisestä tiedestä.

38 Artikla

Lainvalvontayhteistyö

Sopimuspuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia sopimuspuolia koskettavien kansainvälisten rikosuhkien torjuntaan. Lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden yhteistyöhön voi sisältyä keskinäisen tutkinta-avun antaminen, tietojen jakaminen tutkintateknikoista, yhteisen koulutuksen järjestäminen lainvalvontahenkilöstölle sekä muuntyyppinen yhteistoiminta ja apu, josta sopimuspuolet sopivat keskenään.

VIII OSASTO

YHTEISTYÖ MUILLA ALOILLA

39 Artikla

Matkailu

Sopimuspuolet sitoutuvat aikaansaamaan yhteistyön matkailun alalla lisätäkseen keskinäistä ymmärtämystä ja edistääkseen matkailun tasapainoista ja kestäväää kehitystä.

Yhteistyömuotoja voivat olla erityisesti:

- a) tietojenvaihto yhteisen edun mukaisista matkailuun liittyvistä asioista;
- b) matkailutapahtumien järjestäminen;
- c) matkailuvaihto;
- d) kulttuuriperinnön suojeluun ja hallintoihin liittyvä yhteistyö;
- e) matkailun hallintoihin liittyvä yhteistyö.

40 Artikla

Kansalaisyhteiskunta

Sopimuspuolet tunnustavat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan roolin tämän sopimuksen mukaisessa vuoropuhelu- ja yhteistyöprosessissa ja sen mahdollisen osallistumisen tähän prosessiin ja sopivat edistävänsä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää todellista vuoropuhelua ja sen tosiasiallista osallistumista.

41 Artikla

Julkishallinto

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä vaihtamalla kokeimuksia ja parhaita käytäntöjä julkishallinnon nykyaikaistamisesta aikaisempien toimien pohjalta muun muassa seuraavilla aloilla:

- a) organisatorisen tehokkuuden parantaminen;
- b) hallintoelinten palvelutarjonnan tehostaminen;
- c) julkisten resurssien avoimen hallinnoinnin ja vastuullisuuden varmistaminen;
- d) lainsäädäntökehyksen ja institutionaalisen kehyksen parantaminen;
- e) politiikan suunnittelu ja täytäntöönpano.

42 Artikla

Tilastot

1. Sopimuspuolet kehittävät ja lujittavat yhteistyötään tilastoisiin liittyvissä kysymyksissä ja edistävät näin pitkän aikavälin tavoitetta tuottaa oikea-aikaisesti kansainvälisesti vertailukelpoisia ja luotettavia tilastotietoja. Kestävien, tehokkaiden ja ammatillisesti riippumattomien tilastointijärjestelmien odotetaan tuottavan sopimuspuolten kansalaisten, yritysten ja päättäjien tarvitsemia tietoja, jotta nämä pystyvät tekemään tosiasioiden perustuvia päätöksiä. Sopimuspuolet muun muassa vaihtavat tietoja ja asiantunteudesta ja kehittävät yhteistyötä aiemmin saatujen kokemusten pohjalta.

Yhteistyöllä pyritään:

- a) molempien sopimuspuolten tilastointijärjestelmien asteittaiseen yhdenmukaistamiseen;
- b) sopimuspuolten välisen tietojenvaihdon tarkentamiseen asiaankuuluvien kansainvälisten metodiikkujen soveltaminen huomioon ottaen;
- c) tilastotyöntekijöiden ammatillisten valmiuksien parantamiseen, jotta he voivat soveltaa asiaankuuluvia tilastostandardeja;
- d) edistämään kokemusten vaihtoa sopimuspuolten välillä tilastollisen osaamisen kehittämisestä.

2. Yhteistyömuotoihin voi sisältyä muun muassa erityisohjelmia ja -hankkeita yhteisen sopimuksen mukaisesti sekä kahden- tai monenvälinen vuoropuhelu, yhteistyö ja aloitteet yhteisen edun mukaisissa asioissa.

IX OSASTO

INSTITUTIONAALINEN KEHYS

43 Artikla

Muut sopimukset

1. Kumotaan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Korean tasavallan välinen kauppaa ja yhteistyötä koskeva puitesopimus, joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 28 päivänä lokakuuta 1996 ja joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2001.

2. Tällä sopimuksella päivitetään ja korvataan edellä mainittu sopimus. Viittauksia edellä mainittuun sopimukseen kaikissa muissa sopimuspuolten välisissä sopimuksissa pidetään viittauksina tähän sopimukseen.

3. Sopimuspuolet voivat täydentää tätä sopimusta tekemällä erityissopimuksia millä tahansa tämän sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Tällaiset erityissopimukset ovat

erottamaton osa tällä sopimuksella säänneltyjä yleisiä kahdenvälisiä suhteita, ja ne muodostavat osan yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä.

4. Samoin voimassa olevia sopimuksia, jotka koskevat tämän sopimuksen alaan kuuluvia tiettyjä yhteistyön aloja, pidetään osana tällä sopimuksella säänneltyjä yleisiä kahdenvälisiä suhteita ja osana yhteistä institutionaalista kehystä.

44 Artikla

Sekakomitea

1. Sopimuspuolet perustavat tämän sopimuksen mukaisesti sekakomitean, joka koostuu Euroopan unionin neuvoston jäsenten edustajista ja Euroopan komission edustajista sekä Korean tasavallan edustajista.

2. Sekakomiteassa käydään neuvotteluja tämän sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi, yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi suhteissa ja sopimuspuolten välisten muiden sopimusten moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

3. Sekakomitean tehtävänä on:

a) varmistaa tämän sopimuksen moitteeton toiminta;

b) seurata sopimuspuolten välisten laaja-alaisen suhteiden kehittymistä;

c) pyytää tarvittaessa tietoja muiden yhteiseen institutionaaliseen kehykseen kuuluvien sopimusten nojalla perustetuilta komiteoilta tai muilta elimiltä ja tarkastella niiden toimittamia kertomuksia;

d) vaihtaa näkemyksiä ja tehdä ehdotuksia yhteisen edun mukaisista asioista, tulevat toimet ja niiden toteuttamiseen käytettävissä olevat resurssit mukaan luettuina;

e) vahvistaa painopisteet tämän sopimuksen tavoitteisiin nähden;

f) etsiä asianmukaisia menetelmiä estääkseen ongelmien syntymisen sopimuksen soveltamisalaa kuuluvilla aloilla;

g) ratkaista tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat erimielisyydet konsensusperiaatetta noudattaen 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

h) tutkia kaikki jonkin sopimuspuolen esittämät tiedot velvoitteiden täyttämättä jättämisestä ja käydä toisen sopimuspuolen kanssa neuvotteluja molempien sopimuspuolten hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

4. Sekakomitea kokoontuu tavallisesti keran vuodessa vuorotellen Brysselissä ja Soullissa. Komitean erityiskokouksia järjestetään jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä. Sekakomitean puheenjohtajana toimii vuorotellen kumpikin sopimuspuoli. Komitea kokoontuu normaalisti ylempien virkamiesten tasolla.

45 Artikla

Täytäntöönpanoa koskevat säännöt

1. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki tämän sopimuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi tarvittavat yleiset ja erityiset toimenpiteet ja varmistavat, että ne toimivat tässä sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti.

2. Täytäntöönpano perustuu konsensusperiaatteeseen ja vuoropuheluun. Jos tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta on kuitenkin eriäviä näkemyksiä, jompikumpi sopimuspuoli toimittaa asian sekakomitean käsiteltäväksi.

3. Jos sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä tämän sopimuksen mukaiset velvoitteensa, se voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Erityisen kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sopimuspuolen on tätä ennen esitettävä kaikki tarvittavat tiedot sekakomitealle, jotta se voi tutkia tilanteen perusteellisesti. Sopimuspuolten on neuvoteltava sekakomiteassa, ja jos molemmat sopimuspuolet pääsevät siitä sopimukseen, sekakomitean nimeämä välittäjä voi helpottaa näitä neuvotteluja.

4. Jos kyseessä on erityisen kiireellinen tapaus, toimenpiteestä on ilmoitettava välittömästi toiselle sopimuspuolelle. Neuvotteluja käydään enintään kahdenkymmenen (20) päivän ajan toisen sopimuspuolen pyynnöstä. Toimenpidettä sovelletaan tämän ajanjakson jälkeen. Tässä tapauksessa toinen sopimus-

puoli voi pyytää välimiesmenettelyä 46 artiklan mukaisesti toimenpiteeseen liittyvän näkökohdan tai toimenpiteen perusteen tarkastelemiseksi.

46 Artikla

Välimiesmenettely

1. Välityslautakuntaan kuuluu kolme (3) välimiestä. Kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiehen ja sekakomitea nimittää tarvittaessa kolmannen välimiehen neljäntoista (14) päivän kuluessa jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesmenettelyä varten. Sopimuspuoli ilmoittaa välittömästi kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle välimiehen nimittämisestä. Välimiehet tekevät päätöksensä äänten enemmistöllä. Välimiehet yrittävät päästä päätökseen mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluttua välimiesten nimittämispäivästä. Sekakomitea sopii yksityiskohtaisista menettelyistä, jotta välimiesmenettely saadaan käytyä nopeasti.

2. Kummankin riidan osapuolen on toteutettava välimiesten päätöksen täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet. Välimiesten on pyydettyessä annettava suosituksia päätöksensä täytäntöönpanosta siten, että tämän sopimuksen mukaisten oikeuksien ja velvoitteiden välinen tasapaino saadaan palautettua.

X OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

47 Artikla

Määritelmä

Tässä sopimuksessa 'sopimuspuolilla' tarkoitetaan Euroopan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita, kutakin toimivaltansa mukaisesti, sekä Korean tasavaltaa.

48 Artikla

Kansallinen turvallisuus ja tietojen luovuttaminen

Minkään tässä sopimuksessa ei katsota edellyttävän sopimuspuolen antavan tietoja, joiden luovuttamisen se katsoo olevan keskeisten turvallisuussetujensa vastaista.

49 Artikla

Voimaantulo, kesto ja voimassaolon päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, tätä sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti. Väliaikainen soveltaminen alkaa sitä päivää seuraavan ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

3. Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpi tahansa sopimuspuoli voi ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta.

50 Artikla

Ilmoitukset

Sopimuksen 49 artiklan mukaiset ilmoitukset tehdään Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ja vastaavasti Korean tasavallan ulkoasiain- ja kauppaministeriölle.

*51 Artikla***Julistukset ja liitteet**

Tämän sopimuksen julistukset ja liitteet ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

*52 Artikla***Alueellinen soveltaminen**

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopi-

musta siinä määrätyn edellytyksin, sekä Korean tasavallan alueeseen.

*53 Artikla***Todistusvoimaiset tekstit**

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalilain, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja korean kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.